

Міністерство освіти і науки України

Маріупольський державний університет

«Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій»

***Збірка матеріалів
міжвузівського круглого столу***

30 вересня 2016

*За загальною редакцією
кандидата філологічних наук, професора С.В.Шепітько*

Маріуполь 2016

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

**«Актуальні проблеми міжкультурної
комунікації, перекладу та порівняльних студій»**

*Збірка матеріалів
міжвузівського круглого столу*

30 вересня 2016

*За загальною редакцією
кандидата філологічних наук, професора С.В.Шепітько*

Маріуполь 2016

ДК 316.77+81'25+81-115(063)

ББК 81я431

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ,
ПЕРЕКЛАДУ ТА ПОРІВНЯЛЬНИХ СТУДІЙ: Збірник матеріалів
Міжвузівського круглого столу / За заг. ред. С.В. Шепітько. – Маріуполь, 2016.
– 109 с.**

Редакційна колегія:

Голова:	Шепітько С.В., канд. філол. наук, проф.
Члени редколегії:	Шепітько С.В. Васильєва Е.В. Пефтієва О.Ф. Рудницька Г.В.

Збірник містить матеріали Міжвузівського круглого столу, який відбувся у Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлено проблеми теорії та практики перекладу, контрастивної лінгвістики та лінгвістичної типології, художнього перекладу, галузевої комунікації, підготовки перекладачів в умовах євроінтеграції.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться проблемами міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій.

*Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірці*

© Маріупольський державний університет

СЕКЦІЯ 1

ГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

КОНТАМИНАЦІЯ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ СПЕЦІФИЧНИХ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКО-МОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)

Світлана ЄЛЬЦОВА (Маріуполь, Україна)

Дана робота присвячена дослідженню лексичних нововведень в сучасній німецькій мові. Розглянуто особливості їх впровадження в мовну систему (на матеріалі періодики), а також виконаний попередній аналіз результатів.

Ключові слова: *контамінація, контамінант, політичний контамінант, лексичні інновації, експресивна оцінка.*

The article is devoted to the study of lexical innovations in modern German language. The peculiarities of their implementation in the language system (based on periodicals), and performed preliminary analysis of the results.

Key words: *kontamination, kontaminant, political kontaminant, lexical innovations, expressiv evalution.*

Дослідження має на меті розглянути особливості входження в систему німецької мови специфічних лексичних нововведень з галузі політики та визначити їх роль. **Актуальність** роботи зумовлена тим, що багато дослідників приділяли увагу контамінації з різних аспектів її розгляду [1; 2; 4].

Прийнято вважати у слід за В. Флейшером, що контамінація є: «Сплав частин декількох (частіше двох) слів в одне слово, коли мова не може йти про скорочення, нерідко можливість, яку надає контамінація, використовується для отримання комічного, іронічного або іншого ефекту» [3: 236].

За кожним випадком контамінації ховається ситуація, концентрованим вираженням якої є контамінант, що включає в себе цілу закінчену думку.

У німецьких періодичних виданнях контамінанти виділяються шрифтом, а іноді і кольором, щоб тим самим привернути увагу читачів до статті: **Ost + Nost-algie = Ost-algie: «Abrechnung mit der Ostalgie»** [BILD, 21.11.2009, S. 2].

Контамінант Ost-algie пародіює популярне поняття Nostalgie, оскільки його перший компонент Ost - (схід) символізує зниклу НДР, асоціації з якої в більшій частині населення колишньої ФРН викликають негативну реакцію.

Політичні контамінанти мають наступні відзнаки:

1. Щодо форми – певна звукова подібність, свого роду імітація елементами контамінації «оригіналів»:

- **Euro-ra + Büro-kraten = Euro-kraten: «Gürtel enger schnallen! Streichen! Kürzen! ...Und als Vorbild für die betriebsblinden Eurokraten»** [BILD, 29.11.2011, S. 2].

Негативно забарвлений контомінант Euro-kraten виник як вербальна реакція на безсовісні з точки зору більшості німців заклики бюрократів в Брюсселі до всіх громадян ЄС «затягнути тугіше пояси» і котрі не відмовилися в розпал фінансової кризи від щорічного підвищення своєї зарплатні.

2. Щодо до змісту – при створенні антропологічних політичних контамінантів необхідна участь в них повністю або частково відповідного антропонімів.

Так, наприклад, великий резонанс викликав в ФРН в 2008-2009 рр. скандал, пов'язаний з відомим політиком пані Ypsilanti, яка обдурила своїх виборців, обіцяючи під час виборів не вступати в коаліцію з партією «Лівих» (Links). В результаті вона отримала в пресі масу «нових титулів», які виникли від її імені як контамінанти:

- **Jub-el + Yps-ilanti = Jub-ilanti: «VON JUBILANTI ZU JAMMERLANTI (in nur 10 Monaten). Hessischer Landtag löst sich auf, Neuwahlen am 18. Januar** [BILD, 20.11.2008, S. 2].

Відразу два «титулу», що утворюють антитезу, знаходимо в якості заголовка наведеної вище аналітичної статті, де мова йде про те, що спочатку політик Ypsilanti раділа (**JUBILANTI – Jubel** = радість, захоплення), коли в

результаті обману стала прем'єр-міністром федеральної землі Гессен, а після скандалу, втративши цю посаду, стала скаржитися на свою долю (**JAMMERLANTI** – *Jammer* = горе).

Перший «радісний титул» створений за допомогою заміни першого складу імені жінки-політика **Yps** – на перший склад іменника з позитивно – оціночним значенням **Jub-el** (= радість, захоплення).

Другий титул цього заголовка («сумний титул») виник за допомогою заміни першого складу імені **Ypsi** – (lanti) на іменник з негативним значенням **JAMMER** (= плач, горе).

Таким чином, контамінацію можна розглядати як засіб створення специфічного виду лексичних інновацій, які слугують певним прагматичним намірам. Контамінанти в публіцистиці грають важливу роль як засіб створення експресивно-негативної оцінки. Вони найчастіше служать для сатиричного (або навіть саркастичного) позначення понять, які в даний момент є найбільш значущими для читача, тобто являють собою вербальну реакцію як на політичне, так і на повсякденне життя.

Перспектива подальшого дослідження полягає у розширенні дослідницького матеріалу та його ґрунтовної систематизації.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Петрова Н. Е. Язык современных СМИ. Средства речевой агрессии: учеб. пособие / Н. Е. Петрова, Л. В. Рацибурская. – М. : Изд. «Флинта» ,изд. «Наука», 2013. – 156 с.
2. Эйгер Г. В. Контаминация в современном немецком языке. Сб. науч. тр. / В.Г. Эйгер. – Харьков: Харьковск. гос. ун-т. – 1984. – № 258: Методологические и методические вопросы изучения германских и романских языков. – С. 33-38.
3. Fleischer W. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache / W. Fleischer. – Leipzig: VEB Bibl. Institut, 1976. – 363 pp.
4. Golodow A. Wortkreuzung als Mittel der Charakterisierung / A. Golodow. – Sprachspiegel, Heft 1. – 2013. – P. 2-10.

ПЕРІОДИКА

Die Bildzeitung = **BILD**

МОВНИЙ ВИМІР СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Ганна РУДНИЦЬКА (Маріуполь, Україна)

У тезах розглянуті особливості розвитку та зміни сучасного мовного середовища в світлі процесів глобалізації та особливості письмово розмовного стилю в результаті появи Інтернету.

Ключові слова: міжнародна, комунікація, письмовий розмовний стиль, глобалізація, Інтернет.

The article describes the main trends and changes in the modern language sphere resulted from the globalization process and the peculiarities of written conversational style resulted from the emergence of the Internet.

Key words: international communication, writing conversational style, globalization, the Internet.

Мовне середовище як простір, в якому існують, розвиваються, трансформуються лінгвістичні явища, реагує на будь-які зміни суспільного життя. Глобалізація та швидкий технологічний розвиток зумовлюють важливу роль інформації та комунікації в сучасному світі. Ці процеси мають вплив на особливості взаємодії між людьми, на основні риси їхньої комунікації та, як наслідок, на мовне середовище, в якому вони перебувають.

Глобалізація сприяє полікультурності та вимагає від сучасної людини знання іноземних мов, щонайменше англійської; робить сучасну людину мобільною, тобто надає широкі можливості пересуватись між кордонами різних держав. Англомовність сучасного світу зумовлена об'єктивними причинами: колоніальним минулим Великої Британії, а також сучасними високими економічними показниками США та Великої Британії.

Після того, як зросла кількість міжнародних контактів, з'явилась ідея створення штучної мови, яка б змогла уніфікувати можливості кожної окремої людини в спілкуванні із носіями іншої мови. Найвідомішими стали волапюк

(1880 р.) та есперанто (1887 р.). Цікавим є факт появи спрощеної китайської мови для електронних ЗМК та друку. Вона стала результатом реформи писемності в 1956 – 1986 рр., метою якої було спрощення ієрогліфів для легшого засвоєння. Із розвитком зовнішніх зв'язків Китаю і зростанням кількості китайських ресурсів в Інтернеті спрощене написання стало більш поширеним.

Глобалізація підтримує існування й розвиток масового суспільства, яке використовує як зразок мову не літератури, а засобів масової комунікації, які за сучасних умов набули першорядного значення. ЗМК прагнуть бути зрозумілими аудиторії. Це викликає появу великої кількості розмовної лексики та подекуди навіть жаргонізмів у журналістських текстах. Таким чином, можна говорити про певне зниження рівня масової культури.

Завдяки глобалізації й міжнародним економічним, політичним, культурним обмінам мови здатні швидше засвоювати неологізми, які є одним з основних джерел збагачення лексичного складу певної мови. Появі неологізмів сприяє й науково-технологічний розвиток.

Технологізація спричиняє розповсюдження використання різноманітної цифрової, комп'ютерної техніки, мобільних телефонів тощо. Завдяки Інтернету, мобільній телефонії, зокрема появі смартфонів, мовне спілкування потрапило в нове середовище, в якому сучасні мови прагнуть до скорочення слів, словосполучень, речень та взагалі економії мовних знаків та, відповідно, мовних зусиль. Цьому сприяє часте спілкування, особливо через SMS-повідомлення, а також у чатах і в соціальних мережах.

Крім того, розвиток технологій зробив можливою передачу емоцій і навіть дій не за допомогою слів, а символів, так званих, смайлів. Окрім економії зусиль і, як наслідок, наявності великої кількості мовних скорочень сучасне мислення й непідготовлене мовлення характеризується фрагментарністю. Людина здатна виконувати декілька дій майже одночасно й дуже швидко переключатись з одного предмета на інший.

Як слушно зазначає Є. Карпенко, світ спілкування в соціальних мережах дає початок новому стилю – письмовій розмовній мові, якій властиві діалогічність та експресивність, висока словотворча продуктивність. Остання реалізується за допомогою звичних мовних ресурсів, що застосовуються в процесі появи нових слів, а саме словоскладання, суфіксації, префіксації тощо. Наприклад, клікнути, хакнути, банити, офлайновий, чатитись тощо. Окремо слід звернути увагу на утворення спеціальних термінів і навмисне написання слів із помилками [1].

А. Кузнецов називає письмову розмовну мову спілкування в он-лайн середовищі «сумішшю письмової літературної та усної розмовної мови». Її особливості на сьогодні залишаються недостатньо дослідженими [2]. Основні дослідження з цього питання були зроблені Д. Кристалом. У праці «Мова та Інтернет» (Language and the Internet) автор звернув увагу на мову електронного листування, чатів, віртуальних світів та загалом веб-простору. У роботі виділені риси письмової розмовної англійської мови, серед яких еліптичні речення, емфатичний порядок слів, використання низької та розмовної лексики, використання усічень та інших видів скорочень, короткі форми артиклів, відсутність допоміжних дієслів у часах Perfect, неправильний порядок слів, використання вигуків. У майбутньому, вважає Д. Кристал, буде поглиблюватись синкретизм письмової розмовної мови з аудіо- та відеосупроводженням. Таким чином, мова Інтернету буде використовувати усі медіаелементи для висловлення певних думок. Ще однією з перспектив розвитку мови, за Д. Кристалом, є автоматичний переклад з однієї мови на іншу високої якості в реальному часі. До того можливим стане переклад як друкованих текстів, так і розмовної живої мови за допомогою мобільної телефонії. Наразі ці перспективи активно втілюються в життя.

Таким чином, глобалізація, технологізація та інформатизація змінюють світове мовне середовище й надають міжнародній мовній комунікації нових особливостей.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Карпенко Є. Д. Вплив соціальних мереж на українську національно-мовну картину світу [Електронний ресурс] / Є. Д. Карпенко // Мовні і концептуальні картини світу : збірник наукових праць. - Випуск 43. – Режим доступу :

http://www.philolog.univ.kiev.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2013_43_2/152_159.pdf

2. Кузнецов А. В. Письменная разговорная речь в онлайн-коммуникации / А. В. Кузнецов // Молодой ученый. — 2011. — №3. Т.2. — С. 24-26.

3. Crystal D. Language and the Internet / D. Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 2004. – 272 p.

**КВАНТАТИВНИЙ АНАЛІЗ
РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСКУРСИВНИХ СТРАТЕГІЙ І ТАКТИК
У ПРАВОСЛАВНІЙ ПРОПОВІДІ XX СТОЛІТТЯ
(НА МАТЕРІАЛІ БЛИЗЬКО- І ДАЛЕКОСПОРІДНЕНИХ МОВ)**

Марія СМІРНОВА (Маріуполь, Україна)

У тезах розглядаються результати проведення квантативного аналізу реалізації дискурсивних стратегій і тактик у православній проповіді XX століття в українській, російській, англійській та новогрецькій мовах.

Ключові слова: *лінгвопрагматика, стратегії і тактики, релігійний дискурс, православна проповідь.*

The results of the quantitative analysis of the discursive strategies and tactics' realization in the Orthodox sermon of the XXth century in Ukrainian, Russian, English and modern Greek are examined.

Key words: *pragmatics, strategies and tactics, religious discourse, Orthodox sermon.*

На прагматичному рівні аналізу православної проповіді XX століття українською, російською, англійською та новогрецькою мовами нами проаналізовано загальні та спеціальні дискурсивні стратегії на предмет тактик та мовленнєвих прийомів їх реалізації [1: 55; 3:151].

У ході аналізу реалізації загальних дискурсивних стратегій, зокрема стратегії нарації, контактуючої, інформувальної, пояснювальної, закличної, стверджувальної, оцінювальної стратегій було зафіксовано використання тактик пояснення, узагальнення, апеляції (до Бога, авторитетного джерела, сакральних текстів, емоційного досвіду, власного досвіду проповідника, норми, узагальнених даних, історичних фактів та ін.), опису запланованих дій, прохання дозволу, заборони, критики, ведення діалогу, звертання, заклику, викликання емоційних переживань, читання думок, повтору, нагадування, уточнення, паралелізації, ідентифікації, прямого та непрямого спонукання, наведення прикладу, зближення, вмовляння, застереження, несхвалення, заклику до оцінки, констатації а крім того аксіоматичної, контрастивної та пейоративної тактик тощо, які, у свою чергу, реалізуються за допомогою мовленнєвих прийомів, а саме – вживання прислівників на початку висловлювання у ролі обставин, конструкцій пасивного стану, інфінітивних конструкцій, інверсії, паралельних синтаксичних структур, повторів, спеціальних мовленнєвих кліше тощо.

Аналіз реалізації спеціальних дискурсивних стратегій, а саме фасцинаційної, обрядової, молитовної, сповідальної та стратегії релігійної ідентифікації – зафіксував використання проповідником тактик уявлення майбутніх подій, апеляції (до Священного Писання, авторитету церкви), порівняння людини з твариною, створення ефекту недосяжності, подяки, заклику благословення Божого, прохання молитовної допомоги, прямого звертання до Бога, паралелізації, ведення діалогу, самоідентифікації, наведення прикладів життя святих, акцентуалізації, конкретизації, подяки, вітання, застереження, згуртування віруючих проти спільної загрози, а також імагінаційної, стверджувальної, контрастивної, пояснювальної, описової, констатуючої, імперативної, апеляційної, мортальної тактик.

Проведений квантативний аналіз дозволяє стверджувати, що інформувальна (18,2%), молитовна (14,4%) та заклична (13,4%) стратегії є домінуючими у православній проповіді XX століття [2: 65]. Співвідношення

використання загальних та спеціальних стратегій у православній проповіді ХХ століття – 57% : 43%. Найчастіше використовуються у православній проповіді тактики апеляції (до Бога, емоційного досвіду пастви, людського досвіду, власного досвіду проповідника, норми, узагальнених даних, конкретних історичних фактів) – 10,8%, викликання емоційних переживань – 4,1%, моральної – 2,6%, призиву Божого благословення – 2,5%, контрастивної (2,4%), прямого звертання до Бога – 2%.

У ході аналізу етноспецифіки стратегічного потенціалу жанру православної проповіді у досліджуваних мовах встановлено, що проповідник, незалежно від лінгвокультури, до якої він відноситься, оперує стандартним арсеналом тактик, що є традиційним для гомілетики. Однак кожна з лінгвокультур має і свої особливості. Крім того, різна частота вживання певних стратегій і тактик у тих чи інших проповідях залежить від індивідуального чинника. Найбільшу варіацію та найчастотніше залучення різнопланових елементів зафіксовано в російській (82%) та англійській (77%) мовах, тоді як проповідники українською (68%) та новогрецькою (67%) мовами чіткіше дотримуються усталеної гомілетичної норми. Незважаючи на те, що проповідь подається завжди рідною та зрозумілою для мирян мовою, грецькі проповідники звертаються до касаревуси (реконструйованої давньогрецької мови, що може бути незрозумілою для пересічного неосвіченого грека, який послуговується димотикою (народною розмовною формою новогрецької мови). Реалізація фасцинаційної стратегії в англійській мові характеризується більш вільним використанням індивідуально-авторських семантичних та нетрадиційних структурних елементів. Таким чином, православний священник, хоча й здійснює більшу частину комунікативних дій неусвідомлено, однак він, зазвичай, готується заздалегідь до проповіді, а тому прогнозує результат свого виступу та шляхи досягнення комунікативної мети. А отже, стратегічна мовленнєва поведінка проповідника зазвичай передбачувана, а володіння та оперування арсеналом дискурсивних стратегій та притаманних їм тактик

дозволяє уникнути комунікативної невдачі та максимально наблизити проповідника до досягнення поставленої мети.

Перспективним видається проведення порівняльного аналізу стратегічних характеристик різних жанрів релігійного дискурсу, зокрема виокремлення глобальних стратегій у різноконфесійних дискурсах, вивчення маніпулятивних елементів у релігійних проповідях, що може стати у нагоді для таких дисциплін як лінгвокриміналогія, теолінгвістика, лінгвопрагматика, лінгвістичне релігієзнавство, дискурсологія, жанрологія тощо.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Смирнова М.С. Принципи аналізу дискурсивних стратегій і тактик православної проповіді / М.С. Смирнова // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Філологічні науки. – Бердянськ, 2015. – С.55–65.

2. Смирнова М.С. Інформувальна дискурсивна стратегія православної проповіді / М.С. Смирнова // Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій: Збірник матеріалів II Міжнародної наукової конференції / За заг.ред С.В. Шепітько. – Маріуполь, 2014. – С. 65–68.

3. Смирнова М.С. Поняття стратегії і тактики релігійної проповіді з позицій дискурсивно-комунікативного підходу / М.С. Смирнова // Вестник Днепропетровского университета. Серия: Языкознание. – ДНУ, 2014. – С. 150–158.

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО САТИРИЧНОГО ЖУРНАЛУ

«ПЕРЕЦЬ»

Ірина СОБОКАР (Маріуполь, Україна)

Проаналізовано визначення поняття публіцистики, розглянуто різні підходи українських вчених щодо його тлумачення, спільних та відмінних рис із власне журналістикою. Визначено шляхи взаємозв'язку між сатирою й публіцистикою, з'ясовано специфічні особливості сатиричної публіцистики

через призму дефініцій дослідників, її загальне функціональне призначення, зокрема в контексті діяльності українського сатиричного журналу «Перець».

Ключові слова: публіцистика, сатирична публіцистика, сатира, гумор, журнал.

The definition of the concept of publicism is analysed. Ukrainian scientists' various approaches to interpretation, as well as common and distinctive features thereof with journalism are examined. The ways of relation between satire and publicism are determined. The specific features of satirical publicism in the light of the definitions of researchers, its general purpose of use, particularly in the context of Ukrainian satiric magazine «Perec» are clarified.

Keywords: publicism, satirical publicism, satire, humor, magazine.

Поряд з інформаційною, аналітичною журналістикою, пріоритетного значення сьогодні набуває публіцистика, у лоні якої активно «працює» сатирична публіцистика. Вона спрямована на виконання не тільки загальних, але й специфічних функцій: соціальної критики («сторожового собаки»), культурної та розважальної.

Актуальність дослідження зумовлена активізацією суспільно-політичного життя в Україні, що спричинило відродження сатиричних жанрів у медіа різних типів. Осмислення попереднього досвіду в контексті аналізу діяльності журналу «Перець» дозволить закріпити в новітній журналістській практиці найбільш вдалі моделі і прийоми сатиричної публіцистики. У науковій літературі бракує розвідок, присвячених вивченню різних аспектів функціонування сатиричних жанрів у сучасних друкованих медіа.

Метою дослідження є осмислення поняття «сатирична публіцистика» (на прикладі сатирично-гумористичного журналу «Перець»).

Публіцистика завжди мала велике значення для інформаційного, культурного та духовного розвитку суспільства, адже це журналістика вищого ґатунку. Вона перебуває у стані постійних змін та трансформацій, у результаті чого набуває нових якостей. За В. Здоровогою, «публіцистика – це твори, в яких оперативно досліджуються й узагальнюються з особистих, групових,

державних, загальнолюдських позицій актуальні факти та явища з метою впливу на громадську думку, суспільну свідомість, а відтак на соціальну практику. Публіцист вдається до своєрідного поєднання логічно-абстрактного і конкретно-образного мислення, впливаючи на розум і почуття людини, стимулюючи її певні вчинки, соціальну активність» [1: 223].

Якщо ж говорити про сатиру, то вона завжди тісно пов'язана з публіцистикою. Сатиричні тексти за своєю природою є публіцистичними. Це зумовлено тим, що сатирі притаманні такі специфічні властивості, як злободенність, зв'язок із сучасною суспільно-політичною ситуацією, безсумнівна моралістична спрямованість.

У ХХ ст. відбулася жанрова та художньо-стильова диференціація сатиричної публіцистики, що зумовило її різноманітність у формах та прийомах. Кожний жанр має свої експресивні можливості. Іронія, гумор, сарказм є головними формами вираження авторського ставлення до предмета дійсності. «Сатирична публіцистика – важлива й вагома складова кожної національної культури, представлена як у літературі, так і в пресі та ефірних ЗМІ. Протягом тривалого періоду її побутування сформувалася низка функцій, особливий підхід до відображення дійсності та арсенал виражальних засобів», – стверджує Н. Зикун [2: 77].

У першій половині ХХ ст. популярність сатири й усіх її різновидів була досить помітною, що й стало однією з причин видання у Харкові в 1922 році сатирично-гумористичного ілюстрованого журналу під першою назвою «Червоний Перець» (вийшли тільки 2 номери). Потім журнал був відновлений як двотижневик під тією ж назвою, виходив українською мовою у 1927 – 1934 рр. як додаток до урядового видання УСРР «Вісті ВУЦВК». У 1934 році після хвилі репресій проти співробітників «Червоний перець» не видавався. У травні 1941 році журнал відновив свою діяльність у Києві під назвою «Перець».

У повоєнні часи журнал став одним із найпопулярніших видань в Україні та за її межами. Дотримуючись «генеральної лінії партії» у зовнішній та економічній політиці, «Перець» критикував і окремі вади соціалістичного

суспільства – бюрократію, алкоголізм; освітлював родинні і гендерні стосунки тощо.

Діяльність журналу зазнала також суттєвих змін у часи незалежної України, коли різко скоротився його наклад. У цей час засобам масової інформації, часописам, видавництвам не приділялася достатня увага ні в науковому, ні в практичному значеннях. Про літературний розвиток країни, який передбачає вдосконалення гумористики як невід'ємної складової письменства, не могла йти мова взагалі.

Журнал «Перець» від заснування пройшов досить складний і суперечливий шлях розвитку, оскільки він постійно повинен був балансувати між суспільно-політичними реаліями тогочасної дійсності. На сторінках аналізованого видання ми маємо можливість спостерігати майстерне використання всієї палітри сатиричних жанрів з урахуванням усіх функціональних можливостей кожного з них.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Здоровега. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : ПАІС, 2004. – 268 с.

2. Зикун Н. Українська сатирична публіцистика : загальне поняття та джерела становлення / Н. Зикун // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Соціальні комунікації. – 2013. – № 2 (14). – С. 77 – 82.

СЕКЦІЯ 2

КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ЗАСАДИ СЕМАНТИЧНОЇ ТИПОЛОГІЇ ПАРЕМІЙ ІЗ ЗООМОРФНИМ КОМПОНЕНТОМ

Надія ГУБСЬКА (Маріуполь, Україна)

У статті розглядаються когнітивні та прагматичні засади як засоби реалізації комунікації за допомогою паремій, що несуть у собі зооморфний компонент. Характеризується низка особливостей їх семантики. Досліджується прагматичний потенціал парем.

Ключові слова: *паремія, фразеолофонд, зооморфний компонент, фольклор, комунікація.*

Cognitive and pragmatic principles as instruments for communication with the help of paremias that contain zoomorphic component are examined in the paper. The semantic features are characterized. The pragmatic potential of paremias is discussed.

Key words: *paremia, phraseological fund, zoomorph component, folklore, communication.*

Український фразеолофонд налічує велику кількість паремій із зооморфним компонентом, у яких відображено найважливіші моменти з життя людини: сприйняття і розуміння нею навколишнього світу; вірування; навички, здобуті в процесі трудової діяльності; пам'ять поколінь про історичну минувшину, родинний уклад тощо. Паремія – це історія українського народу, вміщена в стислих, але мудрих висловах [1].

Велика кількість паремій мають фольклорне походження. Більшість з них прийшла до нас з міфів та легенд через ототожнення життєвих явищ з природою, тваринами та явищами, що описані в них: поведінкою тварин («як кіт із псом», «на задніх лапах», «закусити вудила», «як мухи до меду», «битися, як риба об лід», «мовчати, як риба» та ін.); явищами природи («вода камінь точить», «нема диму без вогню», «яблуко від яблуні далеко не падає», «з великої хмари малий дощ», «причепився, як реп'ях до кожуха» та ін.) Багато паремій мають зв'язок з обрядовою творчістю. Інші беруть походження від байок (Пожалів вовк кобилу, лишив тільки хвіст та гриву; вовкові овечі сльози та ін), казок та анекдотів.

Нас, в першу чергу, цікавлять вислови із зооморфним компонентом через важливу роль, яку вони відіграють у пізнанні світу. Бо з давніх давен тварини

усюди оточують людей, у їх побуті, в роботі, на відпочинку. Тому не дивно, що за їх допомогою люди створили непомірний багаж висловів для задоволення своїх комунікативних потреб. Люди прагнули організувати життєвий досвід в словесних формах, які найлегше, найзручніше та найдовше закріплювалися в пам'яті. Вони використовували фразеологічні вислови через їх народність, загальне визнання та зрозумілість задля здійснення вдалої комунікації.

Створені у віках, переходячи від поколінь до поколінь, прислів'я та приказки підтримували основи народного життя, зміцнювали моральне й духовне обличчя народу. Це ніби духовний „кодекс” народу, який регламентував життя кожної простої людини. Ці прислів'я виражають ті думки, до яких народ прийшов у процесі своєї суспільної практики [3].

Паремії являють собою універсальне явище для української мови, даючи можливість вивчення вербальної комунікації, законів створення, закріплення та використання знань [2]. Когнітивна та прагматична функція народних афоризмів допоможуть осмислити основні стереотипи мовної свідомості та побачити способи вербального втілення важливих когнітивно-дискурсивних констант та їх взаємозв'язку у семантиці народного світобачення. Загалом, семантика паремій поєднана з їх прагматикою, визначається прагматичним змістом висловлювання та когнітивною моделлю, що лежить в основі цього умовиводу. Когнітивно-прагматичний підхід дозволить по новому подивитись на складну природу цих фразеологічних одиниць.

Будь-яке спілкування людей відбувається задля досягнення якоїсь персональної мети, та саме паремії допомагають зробити це найбільш лаконічно та влучно. Наприклад для того, щоб довго не пояснювати, що комусь не слід вступати в нерівну конкуренцію кажуть «Кобила з вовком тягалась - хвіст та грива осталась». Ми інтерпретуємо паремії як афоризми, що мають фольклорне походження та характеризуються стійкістю та широкою застосовністю, які однак допускають варіативність свого змісту. Таким чином, когнітивно-прагматичні засади семантичної типології паремій із зооморфним компонентом є актуальними для вивчення через видову своєрідність,

функціональне призначення та культурну значимість паремій як фольклорно-мовних репрезентантів української ментальності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Баранов А.Н., Добровольский Д.О. Аспекты теории фразеологии / А.Н. Баранов Д.О., Добровольский. – М.: Знак, 2008. - 587 с.
2. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Лингвострановедческая теория слова / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: «Русский язык», 1980. - 244 с.
3. Семененко Н.Н. Фразеология. Паремииология / Н.Ф.Алефиренко, Н.Н. Семененко. Учебное пособие для бакалавров. – М.: Издательство-«Флинта: Наука», 2009. - С. 240-322.

СЕМАНТИКА ІЗОМОРФНИХ ІДІОМ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Катерина ДИКА (Маріуполь, Україна)

Робота присвячена дослідженню семантики англomовних та українomовних ідіом. Було проаналізовано ідіоми з анімалістичними компонентами, які є аналогічними в обох мовах.

Ключові слова: *ідіома, ізоморфи, анімалістичний компонент.*

The work is devoted to the study of semantics of English and Ukranian idioms. The idioms with animalistic components, which are analogous in both languages, are analyzed.

Key words: *an idiom, isomorphs, an animalistic component.*

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що незважаючи на велику кількість робіт, присвячених вивченню англomовних ідіом, їхні семантичні особливості в порівняльному аспекті є недостатньо вивченими.

Метою даної роботи є розглянути лінгвокультурні універсалії семантики ідіом, порівняти ідіоматичні одиниці на матеріалі англійської та української мов.

Об'єктом дослідження є ідіоматичні одиниці в англійській та українській мовах.

Предметом дослідження є лінгвокультурні універсалиї семантики ідіом в англійській та українських мовах.

Ідіоматичні одиниці з зоонімами є свого роду маркерами національного образу світу, який склався у свідомості тієї чи іншої етнічної спільноти. Вони містять деяку знакову символіку, пов'язану з сприйняттям образу тварини спільнотою [1: 120].

В даній роботі ми вирішили дослідити ідіоми, значення яких повністю співпадають в англійській та українській мовах для того щоб показати, що незважаючи на те, що розвиток суспільств відбувався різними темпами, у неоднакових позитивних або негативних умовах, усе ж таки можна побачити деяку спільність у способах мислення людей, у загальнолюдських уявленнях. Завдяки спільності людського мислення, у різних мовах наявний певний набір ідіоматичних одиниць з компонентами-зоономенами, що є повними еквівалентами в контрастивних мовах. Розглянемо їх детальніше [1:121].

В українській мові *заєць* є уособленням боягузтва, полохливості: *полохливий як заєць, заяча душа*. Таке ж значення має цей зоонім і в англійській мові: *(as) timid as a hare* (буквально «полохливий як заєць»).

Значення, що пов'язані з *лисицею (лисом)* в порівнюваних мовах виявляють однакову спрямованість - цей звір асоціюється з хитрістю та лукавством (укр. *старий лис, хитрий лис*; eng. *sly as a fox; to play the fox*).

Дивовижно великі розміри лева, якого відносять до сімейства кошачих, здавалося б, маленьких тварин, репрезентовано в ідіомі *левова пайка (частка) чого* – „дуже багато або велика частина” – *the lion's share* , і в тій і в іншій мові лев є уособленням чогось дуже великого. Також лев є символом мужності, про що свідчить ідіома - *(as) brave as a lion* - *хоробрий як лев*.

Зоонім *свиня*, який увійшов у міжмовну паралель *метати (розкидати, розсипати і т. ін.) бісер (перли) свиням (перед свинями)*. – *To cast pearls before swine* , узятий з церковно-слов'янського тексту Біблії та означає „марно

говорити, доводити щось тому, хто не може збагнути, не здатний або не хоче зрозуміти того, що йому кажуть. Крім цього, ця тварина в силу своєї неохайності і великих розмірів подається в ідіомах для опису неохайної і товстої людини. Наприклад: *брудний(а), як свиня / англ. a pig; dirty as a pig, as fat as a pig – жирний як свиня.* “. В Україні і Англії протягом всієї історії існувало свинарство, тому відзначається збіг образів [2: 56].

Є ще в обох досліджуваних мовах ідіоми, пов'язані з зоонімом *собака*. У більшості випадків значення анімалізму з концептом *собака* збігаються у порівняних мовах. В обох мовах анімалізм з образним компонентом “собака” може набувати негативного значення: «*give a dog a bad name*» - «не для пса ковбаса», , «*go to the dogs*» - «собаче життя», *die like a dog* – *здохнути як собака*.

Розглянемо зоонім *kim* (*look like a starved cat – (виглядати як) драна кішка*).

У даному випадку «кішка» несе значення *зла жінка*. Цей образ є загальним для англійської і української мов, тому що він логічний і заснований на реальних асоціаціях, тому що відьми у фольклорі часто виступають в образі чорної кішки. Значення його фігурально остільки, оскільки переважає емотивна функція [2: 60].

Досліджуючи ідіоматичні вирази в обох мовах ми визначили, що аналогічними є вирази, які мають біблійне походження або були запозичені з інших мов. Наприклад: *вовк в овечій шкурі - wolf in sheep's clothing, Балаамова ослиця*, книжн. – *A Balaam's ass*, *бідний як церковна миша - (as) poor as a church mouse, to sell the bear's skin before one has caught it – ділити шкуру не вбитого ведмеда, бридке каченя - an ugly duckling* [3: 125].

В даній роботі ми проаналізували ідіоми з анімалістичними компонентами в англійській і українській мовах. Ми виявили, що незважаючи на наявність багатьох відмінностей у структурі контрастивних мов, завдяки зіставному підходові до вивчення цих сталих виразів, було виявлено повні фразеологічні еквіваленти, які використовують у художньому стилі, зафіксовані у

фразеологічних словниках української та англійської мов. Ця вибірка фразеологічних одиниць свідчить про те, що в семантиці фразеологізмів двох мов простежено спільне.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии / Н.Н. Амосова. – Л.: ЛГУ, 1963. – 130 с.
2. Баран Я.А. Фразеологія: знакові величини / Баран Я.А., Зимомря М.І., Білоус О.М. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 270 с.
3. Васильев Л.М. Современная лингвистическая семантика: [учеб. пособие для вузов] / Л.М. Васильев. – М.: Высш. шк., 1990. – 175 с.

ПАРЕМІОЛОГІЧНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ ЖІНКА НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Аліна ІСІКОВА (Маріуполь, Україна)

У дослідженні було виділено соціальну роль жінки та її особистісні характеристики в українському, англійському та німецькому пареміологічному фонді, також було винайдено розбіжності у сприйнятті лінгвокультурного універсального концепту та засобах його вербалізації в досліджуваних мовних культурах.

Ключові слова: *концепт ЖІНКА, соціальні ролі, картина світу, паремія, лексема.*

The research tackles the problem of social roles of the woman. Also her personal characteristics in Ukrainian, British and German paroemiological vocabulary were distinguished. The differences in the perception of the concept of universal linguistic cultural concept and its verbalization in the researches linguistic cultures were invented.

Key words: *concept WOMAN, social statuses, world think, paroemia, lexeme.*

Мова є неоціненним духовним багатством та засобом формування і розвитку особистості людини, засобом спілкування, збереження і передачі

знань, інструментом взаємного розуміння. Безпосередньо у мові відбито характер народу, його національні звичаї, побут, мораль, національний характер, а також одну з найвагоміших категорій — гендерну категорію. Суспільність нав'язує жінкам різні функції, що стереотипно нав'язуються їм соціумом. Мова, будучи основним каналом одержання соціокультурної інформації, впливає на гендерні особливості, та формує ставлення суспільства до жінок [2: 13].

Саме тому, **актуальність** нашого дослідження обумовлюється протилежністю цієї гендерної категорії та впливом концепту ЖІНКА через низку його вербальних репрезентантів.

Об'єктом дослідження є концепт ЖІНКА, що репрезентується у тому числі багатьма фразеологічними одиницями в українській, англійській та німецькій мовах.

Предметом дослідження є пареміологічні одиниці, що містять вербальні репрезентанти концепту ЖІНКА у сучасній українській, англійській та німецькій мовах, тобто: окремі лексеми (з грецької *léxis* — слово, вираження; одиниця лексичного рівня мови, такі як: дівчина, жінка, чоловік), термінологічні словосполучення, конвенціональні метафори, усталені мовні вирази, паремії та мовні кліше.

Метою нашої роботи є порівняльний аналіз вербальних репрезентантів концепту ЖІНКА в пареміях української, англійської та німецької мови шляхом аналізу його вербальних реалізацій у пареміологічних одиницях.

Для досягнення поставленої мети було проаналізовано базові поняття дослідження: мовна та концептуальна картина світу, поняття концепту, концепт ЖІНКА; методом суцільної вибірки виділено та систематизовано вербальні репрезентанти вищезазначеного концепту; систематизовано та проаналізовано матеріал за допомогою методів концептуального, компаративного аналізу, а також методу інтроспекції; систематизовано та порівняно репрезентанти досліджуємого концепту за їхнім значенням та поняттям.

Ключовими поняттями дослідження є картина світу під якою розуміється "цілісний, глобальний образ світу у свідомості людини, який є результатом всієї духовної активності, яка виникає в ході всіх контактів людини зі світом. Пізнаючи світ, людина складає своє уявлення про світ, тобто в його свідомості виникає певна картина світу" [3; 2].

Суголосно, з думкою В.Л. Юсупової, існує дві найбільш значущі картини світу: мовна та концептуальна. У мовній картині світу суттєвим є знання, закріплене за словами, словосполученнями, реченнями, текстами конкретних мов; концептуальна картина є інваріантною (спільною для всіх носіїв мови), мовна – виражається у значеннях слів, словосполучень, речень, дискурсів різних мов. Але вони безпосередньо пов'язані. Пареміологічна картина світу є унікальною їх складовою та існування їх не можливе одне без одного.

Вході дослідження обраного концепту ЖІНКА ми зробили наступне:

1) ми виділили соціальні ролі жінки (дівка (20,2%) / maid(4,6%) / das Mädchen (9,8%), дружина (39,6%) / wife (53,6%) / die Ehefrau (43,2%), мати (10,2%) / mother (15,8%) / die Mutter (20,9 %), дочка (4,6%) / daughter (3,5%) / die Tochter (2,1%), теща (5,5%), вдова (9,7%) / widow (15,7%) / die Witwe (8,5%), мачуха (5,6%) / stepmother (3,9%) / die Stiefmutter (2,9%), свекруха (2,8%) / mother-in-law (2,9%) / die Schwiegermutter (3,2%));

2) її особистісні характеристики, такі як: *балакучість і невміння зберігати таємниці* (для української частини пареміологічного фонду 12,9%, для англійської 11,1%, найменшою категорією є 10,3% для німецького пареміологічного фонду), *непередбачуваний характер*, (для української частини пареміологічного фонду 16,1%, для англійської 15,6% відповідно 16,3% для німецького пареміологічного фонду), *упертість* (8%(укр.), 6,6%(англ.), 7%(нім.)), *брехливість* (4,7%(укр.), 6,6%(англ.), 4,9%(нім.)), *підступність і хитрість* (9,6%(укр.), 8,9%(англ.), 9,1%(нім.)), *схильність до істерик та капризів* (9,6%(укр.), 6,6%(англ.), 8,3%(нім.)), *марнотратство* (8,5%(укр.), 13,5%(англ.), 12,3%(нім.)), *розпущеність* (17,7%(укр.), 20%(англ.), 20,4%(нім.)),

інтелектуальні здібності (12,9%(укр.), 11,1%(англ.), 11,4%(нім.)) в пареміях українського, англійського та німецького народів.

Згідно з результатами проведеного дослідження та беручи до уваги кількість та якісний склад вербальних репрезентантів концепту ЖІНКА у досліджуваних мовах, ми можемо стверджувати, що соціальні ролі української жінки набагато різноманітніші, ніж соціальні ролі англійської або ж німецької жінки. Різноманітність жіночих ролей в українських прислів'ях є наслідком відображення сільського укладу життя, в якому родинні відносини відігравали вагомий роль і суворо дотримувалися.

Як і будь-який інший досліджуваний концепт має як позитивні, так і негативні сторони: з одного боку жінку сприймають як мати, яку треба шанувати, а з іншого як буркотливу, сварливу, підступну істоту [4: 45].

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вежбицкая Г. Мова. Культура. Пізнання / А. Вежбицкая. - М.: Російські словники, 1996. – 405-411 с.
2. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт; [пер. с нем. Г. М. Рамишвили]. – М.: Прогресс, 1984. – 397 с.
3. Уорф Б. Отношение норм поведения и мышления к языку / Б. Уорф // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Иностран. лит., 1960. – Вып.1. – 178-182 с.
4. Северинюк В.М. Популярний коментований словник українських прислів'їв та приказок / В. М. Северинюк. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. – С. 144-148
5. Collins V.H. A book of English proverbs: with origins and explanations / Collins V.H.; Greenwood press, 1974. – P. 144-150.
6. Stevenson R.L. English Proverbs and Proverbial Phrases / Stevenson R.L. – М.: Foreign Languages Pub.House. 1956. – 560 p.

**ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗНОГО КОМПОНЕНТУ
КОНЦЕПТУ КОХАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ
ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)**

Ігор КОСЄЙ (Маріуполь, Україна)

У тезах викладено результат порівняльного аналізу реалізації образного компоненту універсального лінгвокультурного концепту КОХАННЯ на матеріалі української, англійської та німецької мов, як складової української, англійської та німецькомовної концептуальних картин світу, визначено специфіку його мовної об'єктивації.

Ключові слова: *концепт, лінгвістика, паремії, картина світу, метафора.*

The thesis is an attempt to tackle the problem of the concept LOVE as part of the Ukrainian, English and German conceptual world view, the specificity of its linguistic objectification.

Key words: *concept, linguistics, proverbs, world view, metaphor.*

У центрі уваги сучасної лінгвістики знаходяться проблеми, пов'язані з відображенням національних особливостей культури та історії у мові, які певним чином відзеркалюються у концептах культури.

Об'єкт нашого дослідження – вербалізований в сучасній українській, англійській та німецькій мовах концепт КОХАННЯ та лінгвокультурна інформація, закладена у вербальних засобах його вираження.

Предметом даної роботи виступають різнорівневі мовні засоби вираження концепту КОХАННЯ у сучасній англійській та німецькій мові: окремі лексеми, термінологічні словосполучення, усталені мовні вирази, паремії та мовні кліше.

За допомогою певних мовних засобів формуються концепти буття, в тому числі саме універсальні, так як концепти часу, простору, різноманітних об'єктів та явищ, і, безумовно, психоемоційні концепти; моделюються способи організації всесвіту [3:158]. Але найцікавішу групу концептів на нашу думку становлять саме емоційні концепти, що визначають почуття, ставлення людини

до її оточення, відносини, взаємовідносини та персональні, особисті вподобання. Відзеркалені у мові, вони гармонічно входять до та суттєво впливають на систему цінностей, як окремих представників тієї чи іншої лінгвокультури, так і цілого народу.

У сучасних лінгвістичних дослідженнях вже знайшли своє відображення окремі аспекти дослідження концепту КОХАННЯ: аналіз концептуальних метафор кохання, що лежать в основі типових метафоричних виразів на матеріалі однієї мови або у зіставленні двох мов, моделювання прототипу концепту КОХАННЯ, вивчення асоціатів дієслів із значенням „кохати/любити”, дослідження семантики відповідних дієслів, особливості представлення кохання в пареміології тієї чи іншої мови, вивчення концепту КОХАННЯ в єдності його системно-мовних зв’язків [2:54]. Але ми вважаємо потрібне висвітлити саме пареміологічний аспект концепту КОХАННЯ та порівняти специфіку його вербальної репрезентації в усталених виразах у нашому дослідженні, оскільки особливості вербальної репрезентації емоційного досвіду мають безпосереднє відношення до менталітету етносу [4:51].

Таким чином, **метою** нашого дослідження є проведення лінгвокультурного аналізу концепту КОХАННЯ на матеріалі української, англійської та німецької мов.

Задля реалізації поставленої мети ми плануємо розв’язання **наступних завдань**:

- проаналізувати концепт КОХАННЯ як складову української, англійської та німецькомовної пареміологічної картин світу;
- визначити специфіку його мовної об’єктивації у сферах людського знання;

Ціннісний аспект концепту КОХАННЯ в сучасній англійській мові проявляється в існуванні культурно-детермінованої аксіологічної шкали різних за природою, основними ознаками та оцінкою почуттів (real love, infatuation, possessive love) [1:176].

В англійській пареміології представлені такі смислові компоненти концепту КОХАННЯ: actionality (21,3%) (love will find a way, love conquers all / aktionale (22%); continuity (20%) (true love never dies) / die Dauer (21,7%); intangibility (14%) (follow love and it will flee thee; flee love and it will follow thee) / Immaterialität (14,5%); positive love (15,5%), (all the world loves a lover) / positive Liebe (11%); uncontrolled feeling (12,1%) (love is blind; the heart has its reasons) / unkontrollierte Gefühl (14%); interrelatedness of love and marriage (8%) (Love and marriage go together like a horse and carriage) / Wechselbeziehung von Liebe und Ehe (8,3%); obstacles in love (9,1%) (The course of true love never did run smooth) / Hindernisse in der Liebe (9,5%).

Також образний компонент концепту КОХАННЯ в сучасній англійській мові об'єктивується низкою когнітивних метафор. Ці метафори розподіляються на три основні групи: онтологічні (35%), (метафори, пов'язані з вмістищами та субстанціями), наприклад: We were made for each other. We are one. She is my better half. Theirs is a perfect match [1:176]; структурні (45%), (метафори, пов'язані з людською діяльністю, з фізіологічними станами людини, з природними явищами, з живими істотами), наприклад: He's very naughty and breaks everyone's heart. He can be struck by an infatuation for women he has never met. She was destroying herself with unrequited love. Her love had to torment her [1:176]; та просторові (20%), (метафори, які концептуалізують кохання як рух по вертикалі, рух по горизонталі, рух вбік та просторово-темпоральна метафора початку руху), наприклад: Love is an unending road. Don't know where it started never know when it ends [1:176].

Таким чином, концепт КОХАННЯ реалізується як в мовній, так і коцептуальній картині світу. Вербальне вираження почуття кохання пов'язано із соціо-культурними нормами суспільства. Мовлення закоханих обумовлюється соціальними, культурними, історичними, гендерними, психологічними, а також етнічними факторами, що по різному сприймаються в українській та англійській лінгвокультурах.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Баранцев К.Т. Англійські прислів'я та приказки / К.Т. Баранцев. – К.: Радянська школа, 1973. – 176 с.
2. Бабушкін, А.П. Концепти різних типів у лексиці і фразеології і методика їх виявлення / А. П. Бабушкін // Методологічні проблеми когнітивної лінгвістики: Наукове видання / За ред. І. А. Стерніна. – Воронежський державний університет, 2001. – С. 52–57.
3. Гаврин С.Г. Учебное пособие по спецкурсу для филологов / С.Г. Гаврин. – Пермь: Русский дом, 1974. – 158 с.
4. Гудзик К. Про що говорить мова? / К. Гудзик. – К.: "День" №161, 2004. – С. 50–54.
5. Огаркова Г.А. Метафорична презентація концепту КОХАННЯ в англомовному дискурсі / Г.А. Огаркова // Мовні і концептуальні картини світу. – № 10. – К.: Логос. – 2004. – С. 466–473.

ЕТНОЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ УНІВЕРСАЛІЇ СЕМАНТИКИ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АНІМАЛІСТИЧНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ)

Катерина ПИЛИПШАНОВА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто прислів'я як засіб пізнання етнокультурної специфіки народу. Проведено аналіз семантичних особливостей англійських прислів'їв у порівнянні з еквівалентами української мови.

Ключові слова: *прислів'я, універсалії, семантика, паремія, зоонім*

Proverbs as means to study the ethno-cultural specificity of the nation are examined in this paper. The analysis of the semantic features of English proverbs in comparison to their Ukrainian equivalents was carried out.

Key words: *proverbs, universals, semantics, paroemia, zoonym*

Прислів'я сучасної англійської мови неодноразово привертали увагу дослідників [2; 5]. Найбільш вивчена стилістична сторона прислів'їв, тобто їх використання в художніх творах для створення того чи іншого стилістичного

ефекту. В окремих роботах проводиться аналіз семантичних особливостей англійських прислів'їв та їх структурних характеристик [1]. Останнім часом більшість вітчизняних і зарубіжних міжкультурних досліджень у галузі пареміології на сьогодні зорієнтовані на розкриття саме внутрішніх зв'язків між відповідними культурами та на виявлення етнолінгвістичної специфіки пареміології кожного окремого народу, що й зумовлює актуальність роботи. Об'єктом роботи є англійські прислів'я. Предметом роботи є етнолінгвістична специфіка і лінгвокультурні універсалії семантики англійських прислів'їв. Мета роботи: визначити зв'язок між англійськими та українськими прислів'ями, а також продемонструвати етнолінгвістичну специфіку у культурах двох народів.

Прислів'я цікаві не тільки як засіб спілкування, але й як засіб пізнання національного характеру народу, проникнення у систему його цінностей. Вони містять у собі сукупність думок, вироблених народом як лінгвокультурною спільністю, дають можливість виявити найбільш значущі цінності, які відображують психологію народу.

Особливий інтерес в аспекті опису лінгвокультурних характеристик прислів'їв представляє формальна сторона прислів'я, в якій закладені особливості поведінки та характеру кожного народу. Безсумнівно, етнокультурна специфіка народу знаходить своє відображення в лексичному змісті прислів'я, що дозволяє виявити неповторне національне забарвлення мови, пов'язане з історичною долею, культурою, традиціями, звичаями та особливостями народу. Стійкі вирази, що не мають аналогів в інших мовних середовищах, найчастіше є тонким вираженням національного менталітету і культурної самобутності народу [3: 177].

На противагу цьому судженню існує інше, яке свідчить, що значення переважної більшості прислів'їв є універсаліями, тобто для майже будь-якого прислів'я даного народу можна майже завжди знайти синонім серед прислів'їв будь-якого іншого народу; відмінності стосуються майже виключно предметно-образної сфери, не зачіпаючи значень [4: 32].

В результаті зіставлення анімалістичних прислів'їв англійської та української мов можна стверджувати, що схожість між ними спостерігається в фундаментальних цінностях як морального, так і утилітарного порядку. Відмінності стосуються плану вираження моральних норм, ступеню їхньої актуальності для даних народів.

Оцінна конотація зоонімів виявляє розбіжність при порівнянні з іншими мовами, вимагаючи певних фонових знань від учасників комунікації.

Наприклад, в англійських прислів'ях до собаки, кішки та коня виявляється позитивне ставлення:

Do not spur a willing horse – 'не пришпорюй старанного коня'.

If you stared deep into a cat's eyes, you would be able to see into the world of spirits – 'якщо вдивився глибоко в очі кішки, маєш можливість побачити світ духів'.

Тоді як негативна конотація присутня в прислів'ях, що містять лексему «свиня», «вівця», «осел»:

A lazy sheep thinks its wool heavy – 'ледачий вівці і шерсть важкою здається'.

Позитивна оцінка свині, лисиці та вовка у прислів'яному фонді української мови практично відсутня; в той час як до собаки і ведмедеві простежується двояке ставлення, з явним переважанням негативної конотації із значенням заборони.

Проаналізувавши 90 англійських пареміологічних одиниць та відповідну кількість їх українських еквівалентів, ми дійшли висновку, що прислів'я англійської та української мов можуть бути подібними за лексичним складом, комунікативним значенням та стилістичним забарвленням. Та все ж значна частина англійських, і українських прислів'їв мають свої особливості, а еквівалент у порівнюваній мові часто буває тільки приблизним.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вяльцева С.И. Мовне використання англійських прислів'їв: Автореф. дис. ... Канд. філол. наук. / С.И. Вяльцева - М., 1977. - 16 с

2. Камбарова З.А. Актуалізація фразеологічних одиниць у мові англійської газети: Автореф. дис. ... Канд. філол. наук./ З.А. Камбарова – М., 1977. – 164 с.

3. Кунин В.А. Курс фразеології сучасної англійської мови Підруч. для ін-ців и фак. інозем. мов. – 2-е вид., перепрац. / В.А. Кунин. – М.: Вища школа, Дубна: Вид. центр "Феникс", 1996 – С. 177.

4. Пермяков Г. Л. Вибрані прислів'я та приказки народів Сходу / Пермяков Г. Л. – Л.: Наука, 1968.– С. 32.

5. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу / К. М. Сухенкою – К.: Київ. Нац. Універ. Ім.Тараса Шевченка, 1992. – 252 с.

КАТЕГОРІАЛЬНИЙ СТАТУС ПАРЕМІЙ В АСПЕКТІ ДИСКУРСИВНО-ПРАГМАТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ

Віталія РОЖКОВА (Маріуполь, Україна)

У тезах розглянуто категоріальний статус паремій в аспекті дискурсивно-прагматичних властивостей матеріалу української та англійської мов. Визначено універсальну паремійну одиницю для української та англійської мови, розглянуто категоріальні властивості прислів'їв у тексті.

Ключові слова: *прагматика, дискурс, паремія, категорія, лінгвістика*

In thesis categorical status of proverbs in terms of discourse and pragmatic properties is considered in Ukrainian and English. The universal paremiae unit for Ukrainian and English is defined, categorical textual properties of proverbs are considered.

Key words: *pragmatics, discourse, proverb, category, linguistics*

Паремія визначається як усталений в мові та відтворюваний в мовленні анонімний вислів дидактичного характеру, що охоплює прислів'я, приказки та ідіоматичні вирази (Г.Г.Молчанова) [1]. Як мовні категорії, паремії фіксують надбання соціально-культурного досвіду народу, а як категорії мовленнєві – є засобом передачі колективної інформації, ефективною реалізацією певних комунікативних завдань у відповідних контекстах і ситуаціях [2].

Термін «паремія» відсутній в найбільш відомих філологічних довідкових виданнях, у рідких випадках воно вжито як синонім прислів'я та приказки. У центрі уваги вітчизняних та іноземних пареміологів-лінгвістів знаходяться виключно прислів'я, які розглядаються як одиниці паремійного рівня мови, існування якого було доведено в працях Г.Л. Пермякова. Прислів'я може функціонувати окремо, приказка завжди повинна бути включена в переважаючу її структуру, у складі якої вона набуває функціонального статусу [3]. Для здійснення аналізу паремійного фонду англійської та української мов на наявність прагматично-дискурсивних властивостей, було вирішено у якості лінгвістичної одиниці від обох мов використовувати прислів'я.

Унікальність цих лінгвоодиниць у тому, що вони водночас є і одиницями мовлення (як ситуативні висловлення, що позначають окремі типи подій (явищ) і мають певне комунікативне навантаження), і одиницями мови (як сукупність загальновідомих стереотипних клішованих висловів, побудованих за зразком «замкненого» речення) [4].

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що на сьогодні інтенсивне вивчення паремій здійснюється з позиції когнітивно-дискурсивної парадигми, що є пріоритетним напрямом досліджень у лінгвістиці. Неослабний інтерес лінгвістів і пареміологів до клішізованих мовних форм, зокрема, до прислів'їв, закономірний. *Об'єктом* дослідження є англійські та українські прислів'я. В якості *предмета* у нашій роботі виступають дискурсивно-прагматичні властивості українських та англійських прислів'їв. *Основною метою* дослідження є виявлення і опис прагматичних закономірностей вживання і розуміння прислів'їв в дискурсі. *Матеріалом* нашого дослідження є суцільна вибірка англійських та українських прислів'їв у кількості 300 одиниць. *Теоретичне значення* нашої роботи полягає в тому, що вона є внеском в комунікативно-лінгвістичну теорію дискурсу. *Практична значущість* дослідження даної роботи полягає в тому, що отриманні результати можна використовувати в теоретичних курсах з лексикології, на практичних заняттях з практики англійської мови, в курсових та магістерських роботах.

Важливу роль у вивченні прислів'їв займають їх категоріальні властивості, які безпосередньо мають вплив на прагматичні функції у дискурсі. До цих властивостей відносяться: стабільність компонентного складу (сталість компонентів і стійкість лексичного складу), стійкість граматичної структури (кожне прислів'я граматично оформлене, тобто воно входить в той чи інший граматичний розряд, співвідноситься з якоюсь частиною мови і тому має набір форм, виконує ту ж синтаксичну функцію, що і дана частина мови), відтворюваність (у системі мови прислів'я існують як готові одиниці, вони не створюються в процесі мовлення, а витягуються (відтворюються) з пам'яті в готовому вигляді), цілісність (семантична злитість, чи цілісно узагальнено-переносне значення) [5].

Аналіз реалізації прислів'їв у художньому дискурсі показав, що прагматичні властивості прислів'їв як в українській так і в англійській мові полягають в тому, що вони виконують одночасно ряд функцій при кожному використанні у тексті. По-перше, вони виконують функцію привернення уваги адресата. На фоні нейтрального тексту, прислів'я самі по собі звертають увагу, завдяки своїй образності, дидактичності змісту та узагальненості значення. Близькою до цієї функції є функція акцентуації комунікативно важливих елементів мови. Виконуючи цю функцію у тексті, прислів'я виділяють найбільш значимі, істотні характеристики, які адресат отримує в образній формі. По-друге, завдяки своєму соціально закріпленому значенню та образному характеру, прислів'я виконують функцію компресії інформації, яка у усному мовленні може бути виражена алегорично. Прислів'я являють собою зразок мовної економії.

Отже, завдяки своїм категоріальним властивостям (стабільність компонентного складу, стійкість граматичної структури, цілісність, відтворюваність та ін.) прислів'я виконують важливі прагматичні функції (привернення уваги, акцентуації, компресії інформації) у дискурсі.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гвоздев В. В. Место пословиц как структурно-семантических образований в языке: Автореф. дис. канд. филол. наук / В. В. Гвоздев. – М., 1983. – 15 с.
2. Ляцкий Е. А. Несколько заметаний к вопросу о пословицах и поговорках / Е.А. Ляцкий. – СПб.: Изв. Отд-ние рус. яз. и словесности Академии наук, 1897. – 134 с.
3. Молчанова Г.Г. Антропонимическая паремия как иконический знак и культурологический признак / Г.Г. Молчанова. – М.: Вестник МГУ. Сер.19. Лингвистика и межкультурная коммуникация, 2004. – С. 96-97.
4. Пермяков Г.Л. Основы структурной паремиологии / Г.Л. Пермяков. – М.: Наука, 1988. – С. 84-85.
5. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В.Н. Телия. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. – 288 с.

ВАРІЮВАННЯ ПАРЕМІЙ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЕТНІЧНОМАРКОВАННИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПАРЕМІОФОНДУ

Марія РУДЕНКО (Маріуполь, Україна)

У роботі розглянуто варіювання паремій як соціокультурний та етнічномаркований фактор розвитку пареміофонду, окреслено основні принципи та причини варіювання, наведено приклади паремійних трансформацій.

Ключові слова: *пареміофонд, паремійні трансформації, варіювання, соціокультурний фактор розвитку, етнічно маркований фактор розвитку.*

The variation of proverbs as socio-cultural and ethnic-specific factor of evolution of fund of proverbs is examined in this paper. The main principles and causes of variation are described. The examples of transformation of pproverbs are given.

Key words: *fund of proverbs, transformation of proverbs, variation, socio-cultural factor of evolution, ethnic-specific factor of evolution.*

Паремії, як такі, становлять змінний та дуже еластичний пласт фразеології. Їм притаманні трансформації різного роду. Узагальнюючим поняттям для позначення змінених паремій є термін «паремія-трансформ» («паремійний трансформ»), під яким, розуміються структурно-семантичні новоутворення, а також змінні паремії, які трансформуються на лексичному, граматичному і синтаксичному рівнях. Іншими словами, термін «паремія-трансформ» є об'єднуючим для таких понять, як «варіант», що відображає переважно модифікації паремій на лексичному і граматичному рівнях і «окказіоналізм», що включає в себе індивідуально-авторські перетворені паремії. Обов'язковим критерієм для таких паремій є зв'язок з узуальним варіантом паремії, що робить трансформ легко пізнаваним [4].

Предметом цієї роботи є варіювання паремій, як фактор розвитку пареміофонду.

Об'єкт курсової роботи – пласт паремій, які, під впливом певних факторів набули змін.

Матеріалом дослідження являється інформація, взята зі спеціальних лінгвокультурологічних, довідкових, лексикографічних джерел, а також сучасних фразеологічних словників.

Актуальність теми продиктована необхідністю встановлення причин варіювання паремій та їх трансформацій під впливом різноманітних обставин, культурних та соціальних факторів.

Метою роботи є визначення факторів варіювання та способів трансформації паремій.

Створення нових змінених пареміологічних одиниць неодмінно пов'язане з феноменом лінгвокреативного мислення, що забезпечує динамічність колективної та індивідуальної мовної свідомості, оскільки воно звернене до аналізу, використанню потенціалу мови, а також створенню нового з мовного матеріалу. Таку широту використання паремій-трансформа, можна пояснити не тільки популярністю істини, що міститься в узуальному варіанті прислів'я, але

й особливим соціальним попитом, замовленням, для вираження мудрості чи істини, яка використовується для конкретної мовної ситуації.

Серед прийомів перетворення паремій виділяються наступні: морфологічні, синтаксичні, зміна компонентного складу, семантичні.

1. Морфологічні трансформації розглядаються як результат заміни однієї частини мови іншою. Серед морфологічних перетворень виділяються: а) зовнішні (New broom sweeps clean -> New broom must sweep clean), б) внутрішні (Liars have good memories -> He is a good liar, but the liar needs a good memory), в) перехід однієї частини мови в іншу (Close mouth catches no flies - * Close mouth is a catcher of no flies).

2. Синтаксичні перетворення паремій призводять до подовження, укорочення або зміни синтаксичної структури фразеологізму. Наприклад: 1) заміна негативної форми на ствердну (Do not count your chickens before they are hatched - * Count her chickens before hatching them); 2) заміна позитивної форми на негативну (Either rhyme or reason -> Neither rhyme nor reason); 3) зміна комунікативного типу пропозиції (The cock will not fight - * Will the cock fight?) [1].

3. Зміна компонентного складу паремій, як правило, зачіпає як лексичний, так і граматичний рівні висловлювання: а) розширення (God save thy heart - * God Bless and Save Our America); б) заміна компонента (Come through the gate of horn -> Come through the days of horn); в) скорочення компонентного складу (еліпсис) (Follow the river and you 'll get to the sea -> Follow the battle) [2].

4. Семантичні трансформації включають зміни предметно-логічного змісту в результаті звуження або розширення позначуваного поняття, модифікації одного або декількох компонентів конотації, переосмислення значення паремій. Наприклад, придбання паремією додаткового відтінку значення (While families of the 11 killed and the 17 injured would benefit under the legislation, the bill would also apply to all companies operating on the high seas, beggars can never be bankrupt, according to a statement issued by Speaker Nancy Pelosi, Democrat of California, after the legislation passed by voice vote.) [3].

Такі види перетворень сприяють утворенню нових пареміологічних одиниць, а також збільшують еластичність старих, зберігаючи і видозмінюючи життєві установки, що містяться в даних пареміях. Пареміофонд збагачується новоутвореними одиницями, що виникли в результаті трансформацій та варіювання. Слід зазначити, що ці перетворення викликані ситуативною необхідністю, також політичними, історичними або культурними змінами.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Антонова О.Н. Синтаксические трансформы паремий / О.Н. Антонова. – М.: Вестник БелГУ, 2011. – № 10 (12). – С. 68-72.
2. Антонова О.Н. К вопросу о фразеологической вариативности / О.Н. Антонова. – М.: Изд-во Российского университета дружбы народов, 2010. – С.18-24.
3. Антонова О.Н. Изменение компонентного состава как вид трансформации паремий (на материале англоязычных масс-медиа / О.Н. Антонова. – М.: Вестник БелГУ, 2011. – № 11. – С. 3-5.
4. Телия В.Н. Что такое фразеология / Телия В.Н. – М.: Высш.шк., 1966. – 278 с.

АНГЛОМОВНІ ВЕЛЕРИЗМИ: ТЕМАТИКА (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ)

Анна ШАРУНОВА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто велеризми як жанр паремій, визначено їхні функції, проаналізовано семантику англомовних та україномовних велеризмів в лінгвокультурному аспекті.

Ключові слова: велеризм, паремія, фольклор, лінгвокультурний аналіз, семантика.

Wellerisms as a genre of paroemias are examined in this paper. Their functions are determined. Semantics of English and Ukrainian wellerisms in linguocultural aspect is analyzed.

Key words: wellerism, paroemia, folklore, linguocultural analysis, semantics.

За останні десятиріччя різко зріс інтерес лінгвістів до велеризмів, в особливості до їх семіотичної структури. Найбільше велеризми досліджені у працях А. Тейлора та В. Мідера. Вони дефініювали та визначили структуру цього жанру. Проте, більш глибокого дослідження потребує семантика велеризмів, що і зумовлює актуальність роботи. Об'єктом дослідження є англомовні велеризми. Предметом дослідження є лінгвокультурні універсалії англомовних велеризмів. Метою нашого дослідження є аналіз семантики англомовних та україномовних велеризмів у лінгвокультурному аспекті.

Велеризм як мовленнєве явище може трактуватися як жанр паремій, адже має набір сталих характерних ознак, які є визначальними для паремій (лаконізм, влучність, конденсованість думки, відтворення в комунікативному акті певної ситуації, клішованість). «Малі жанри фольклору вплітаються у побутове усне мовлення, не виокремлюються від нього. Разом з тим, у певному сенсі, це вже тексти, що увійшли в традицію, це стереотипи мовленнєвої поведінки, фольклорні зерна, розсіпані в прозових текстах» [2: 333]. Як і інші малі жанри фольклору, велеризми виконують важливу функцію – регулювання людської поведінки. Значна частина велеризмів спрямована на те, щоб у дотепній, ілюстративній (внаслідок своєї діалогічної будови) формі врегулювати поведінкової норми, нагадати традиційні правила співжиття в громаді, певні настанови чи табу. Вони у жартівливій, почасти саркастичній формі висміюють вади характеру, поведінки, моральне зубожіння [1: 54].

Лінгвокультурний аналіз велеризмів нерозривно пов'язаний із зовнішніми факторами: з історією країни, її культурою, побутом і т.д. Дослідження велеризмів у лінгвокультурному аспекті допомагає уточнити, а в ряді випадків встановити додаткові смислові відтінки велеризмів з національно-культурної семантикою.

У ході дослідження проаналізовано 167 англомовних та 53 україномовних велеризмів, отриманих методом суцільною вибірки. Для аналізу лінгвокультурних універсалій велеризмів, ми виділили групи англомовних та україномовних велеризмів стосовно їх семантики. Найчисельнішою є група

велеризмів, що виражає соціальні ролі жінки. Серед англомовних велеризмів до неї відноситься 15,6% від загальної кількості, тоді як в українській мові серед відібраних нами велеризмів потрапило 14,7%. Соціальні ролі англійської жінки представлені наступними лексемами: old lady , old maid, young lady, wife, sister, dowager, girl. В українських велеризмах наведені такі соціальні ролі жінки: мати, невістка, кума, жінка. В проаналізованих велеризмах показано

негативне відношення до жінки. В українських велеризмах негативне ставлення до дружини виражено набагато яскравіше, ніж в англійських велеризмах. Найімовірніше це пов'язано з тим, що в українській культурі жінка досі не вважається рівною чоловікові, тоді як в англійській культурі жінка більш незалежна.

Другою за змістовністю групою велеризмів в українській та англійській мовах стала група, у якій висміюється фізичне неподобство, а саме сліпота. Найбільшу кількість у цій групі складають англомовні велеризми – 14,4%, україномовних велеризмів – лише 3,7%.

Третьою є група велеризмів на релігійну тематику, до якої увійшло 2,45% англомовних велеризмів та 11% україномовних велеризмів.

Четвертою ми виділили групу «міжнаціональні стосунки», у якій відображено взаємини англійців та українців з іншими народами. Україномовних велеризмів у цій групі 9,25%, і в них висміюються москалі, жиди, татарини. Кількість англомовних велеризмів складає 2, 4%, і об'єктом глузування є негр.

Далі йдуть невеликі групи. У групі, в якій висміюється пияцтво і ненажерливість кількість англомовних велеризмів складає 1,8%, україномовних – 7,4%. В англійській мові велеризмів про нечесність – 2,4%, в українській – 3,7%. У групі, в якій висміюється лінь, англомовні велеризми складають 1,2%, україномовні – 1,8%. У групі, в якій засуджується дурість, кількість англомовних велеризмів становить 1,2%, україномовних – 3,7%.

Отже, ми дійшли висновку про те, що велеризми – це жанровий різновид творів народної творчості, що належить до фольклорного роду паремій. Можна

стверджувати, що семантичною особливістю велеризмів є їх комічний характер, що слугує для підсилення морального, викривального та виховного характеру висловлювання. Виявлено, що англійський та український народи у своєму світосприйнятті мають багато спільних рис. Це проявляється в спільному для цих народів ставленні до жінки, релігії, інших націй, у висміюванні фізичних неподобств, пияцтва та ненажерливості, нечесності, ліні і дурості.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Салтовська Н. Велеризм як жанр української усної народної творчості / Н. Салтовська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – Київ: ВПЦ "Київський університет", 2012. – №23. – С. 52 – 54.
2. Чистов К.В. Фольклор. Текст. Традиция / К.В. Чистов. – М.: ОГИ, 2005. – 271 с.

ЕТНОЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПРОВЕРБІАЛЬНИХ ПОРІВНЯНЬ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

Софія ШПАК (Маріуполь, Україна)

У роботі розглянуто англomовні та українські проverbsіальні порівняння з анімалістичним компонентом, проаналізовано їх спільні та відмінні риси.

Ключові слова: *proverbsіальні порівняння, етнолінгвістична специфіка, анімалістичний компонент.*

English and Ukrainian proverbial comparisons with animalistic component are examined in the paper. Their characteristics are analyzed.

Key words: *proverbial comparisons, ethnic linguistic specificity, animalistic component.*

Об'єкт дослідження – специфіка англomовних проverbsіальних порівнянь.

Аналіз одиниць паремійного корпусу англійського та українського народів дозволяє виявити відмінні риси, які притаманні їх ментальності. Розробка даної проблематики є перспективною для виявлення специфіки відображення мовної картини світу в пареміях, зокрема у проverbsіальних порівняннях, які на сьогодні ще не достатньо досліджені, що й зумовлює **актуальність роботи.**

Мета даного дослідження – порівняння англомовних та українських проverbsіальних порівнянь з анімалістичним компонентом у етнолінгвістичному аспекті.

Етноконцепти, що відображають сприйняття й осмислення етносами взаємодії людини з тваринним світом, реалізуються в мові через зоосемізми – назви тварин у переносному значенні, що характеризують людину та її контакти з фауною. Такий підхід дає можливість зрозуміти особливості сприйняття людиною живої природи, що знайшло відображення в мовній картині світу, яка включає універсальні, етнічні й індивідуальні компоненти [1: 66–81].

Національна культурна специфіка залежить від того, які уявлення носій мови має про тварину в проекції на людину, які фрагменти її досвіду були лексично зафіксовані, а також у якій мірі представлені ці фрагменти у тій чи іншій мові у вигляді цілісних пріоритетів, образів та символів.

Тваринні образи мають універсальне значення у символічній системі народного фольклору. Вони – одні з найчастіше вживаних та найбільше значущих елементів. Така символічна роль зооперсонажа найперше пов'язана із життєвою активністю самої тварини у природі. Домашня тварина має семантику синонімічну самій людині (слабка і розумна), натомість дика тварина співвідноситься у свідомості зі сміливістю, витривалістю, ненаситністю, підступністю, жорстокістю.

Специфіка порівнянь відбивається, наприклад, у пареміях для позначення такої риси характеру, як тупість. В англійській мові використовують зоосемізм «баран»: *як баран в аптеці, дивиться як баран на нові ворота*, а в англійській

мові – це «осел»: *act like the ass, as stupid as a donkey* – зовсім дурний; дурний, аж світиться.

З лексемою «кінь» також пов'язана значна кількість зоосемізмів. У процесі історичного розвитку вони піддалися полісемантизації, яка підсилила абстрактність поняття, яке ними позначається. Так, поняття «кінь» асоціювалося з силою, витривалістю в англійській мові: *strong as a horse* [3: 386].

Цікаво, що образ сили на перший погляд, не збігається в інших мовах. Якщо в англійській мові він знайшов вираження в образі коня, то в українській – в образі «корови» та «бика»: *здоровий, як віл*. Добір образів тут не випадковий, тому що коні, корови і бики здавна служили людині підмогою в польових роботах.

Для кожної тварини у всіх культурах є здавна сформовані стереотипи. Ці стереотипи і образи, як правило, відображають яскраву, характерну, легко переосмислену особливість, прояви поведінки того чи іншого представника тваринного світу. Більше того, вони пов'язані з уособленням тих чи інших якостей та проявом специфічних і психічних особливостей у людини [2: 60–62].

Таким чином, багато порівнянь з зоосемічним компонентом відображають у своїй семантичній структурі специфіку культури народу, особливості його історичного розвитку, певний соціально-економічний лад, вони становлять цікавий матеріал, який дає нам можливість простежити, яким чином ці компоненти впливають на формування національно-культурної семантики. На сьогодні питання взаємозв'язку національної культури і фразеології все ще залишається одним із найактуальніших питань у дослідженнях з фразеології з різних мов.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ужченко Д. В. Провідна роль конотативного аспекту в семантичній структурі зоофразеологізмів / Д. В. Ужченко // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка : Філологічні науки. – Луганськ, 1999. – № 10. – С. 47-52.

2. Функціонально-прагматичні особливості зоосемізмів в англійській та українській мовах // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО “LINGUAPAX-VIII” КНЛУ – 2005. – №10. – С. 58–66.

3. Mieder W. Proverbs: a handbook / W. Mieder. – Connecticut: Greenwood Press, 2004. – 304 p.

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

THE DIFFERENCES BETWEEN COMMON AND LITERARY TRANSLATIONS

Arthur VASYLENKO (Mariupol, Ukraine)

Стаття розкриває сутність категорії «переклад», надає основні характеристики, притаманні загальному та художньому перекладам, окреслює найважливіші відмінності між цими видами перекладів, визначає основні випадки їх використання та надає поради щодо вдосконалення навиків перекладу.

Ключові слова: переклад, загальний переклад, художній переклад, екстралінгвістичні особливості, міжлітературна функція.

The concept of “translation” is revealed in the paper, basic characteristics inherent in common and literary translation are provided, the major differences between these types of translations are outlined, the main use cases are defined and tips for improvement of the translation skills are provided.

Key words: translation, common translation, literary translation, extralinguistic features, interliterary function.

The natural human desire to know more, to enrich their knowledge treasury to get to know the world, new emotions and impressions or just meet new people and share experiences with them, get their expertise and advice to deal with problems definitely leads to integration of man in the Literary process that can not be imagined without translation. The variety of literature accordingly requires different types of

translation. Translation is a process of reproduction of the certain text in the desired language with maximum preservation of the original communication features. At the same time, communication features transfer is implemented not only through knowledge of two languages, but also with reproduction of the emotional emphasis of the original text and translation rules.

Among the rich diversity of translation two basic types are usually distinguished, such as common and literary translation. Common translation passes the general meaning of the text in another language according to the understanding of the interpreter, not following formal correspondence between the original language and translation language [2: 15]. In turn, literary translation - is the kind of art, in which original text performs the same function similar to the function performed by living reality for the original works [3: 8].

Common translation causes a number of problems, which include the following: the existence of differences in categories, grammatical and extralinguistic features, use of idioms and collocations.

The difference in the categories can be demonstrated by translation of the famous aphorism of Francis Bacon "Knowledge - is power" to Ukrainian. Thus "power" can take two meanings: power or strength. Because of this, there are two possible translations: either as the ability and opportunity to exert some influence on the activity, behaviour, or something intangible, but with the result of its action.

One of the characteristics of each language is the length of the sentence, so for example, during the translation from Ukrainian to English, you can usually see a significant reduction in the length of the sentence, for example, such cross-language interaction can be seen by comparing the annotation to this paper at the beginning and its equivalent at the end. The words order in sentences is equally important, so the phrase "white big cute cat" will give you as a foreigner, and vice versa, if you say "cute big white cat", then you can be considered as native.

Any translation is accompanied by the presence of extralinguistic features that were caused by the fact that each language was born in the cradle of unique cultural traditions. For example, the translation of common Ukrainian surname formed by the

name Vasyl in Ukrainian-English direction would give “Vasylenko”, while Russian-English version would give “Vasilenko”, because the base name is Vasiliy.

Incredible interest belongs to the transfer of idioms knowledge of the language in which the translation is done. The use of idioms in translation makes you truly professional translator. For example, the phrase “it’s poring cats and dogs” means that it is overflowing rain now, and not that you would be sprinkled with cats or dogs from the clouds. However, far in the XVII century drainage systems in cities was so bad that during heavy rain all its contents pop up on the street, including the corpses of dogs and cats. The collocation translation is equally interesting, knowledge of which allows you to look natural, to express your opinions rightly. For example, high temperature, not tall temperature; tell the truth, and not speak the truth.

The literary translation deserves the greatest attention, cause, in addition to the execution of communication functions it must perform interliterary function that aims intercultural interaction. Literary translation is a kind of mediator between cultures that allows enriching and expanding the potential of any language. Therefore, translator faces with extremely difficult task to translate in such way that not only reveals the basic content of the original, but also its emotional features, in order to let reader to feel you own feelings and emotions that author wanted you to feel.

The high-class translation work certainly belongs to the translation of poems and poetry that necessarily accompanied with the rhyme, in this case you additionally have to monitor closely the expression of stylistic tone. And of course the real value belongs not to those works that are just a prosaic legend but to those, which are also retained, or may receive a new incredible sound and melodiousness.

In order to get a high-quality translation, the translator must: evaluate translation equivalent with the original text, be able to find errors that may occur during the translation, amend the text if it’s necessary.

Consequently, each translator can not be precise about number of features that were revealed in this article and also due to his own outlook and subjective attitude to any particle of the world that surrounds him, but the primary goal of any interpreter is to make the translation responsible to the purpose for which it was made.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу [нім.] / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
2. Литвин І. М. Перекладознавство / І. М. Литвин. – Черкаси: Ю.А. Чабатенко, 2013. – 288 с.
3. Некряч Т. Є. Через терени до зірок: Труднощі перекладу художніх творів / Т. Є. Некряч, Ю. П. Чала. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 200 с.

LA COMPONENTE EMOTIVA NELLA TRADUZIONE DELLA POESIA

Олена ГАВЕНКО (Маріуполь, Україна)

У тезах розглянуті особливості перекладу поетичних творів, у яких домінує почуттєвий компонент та можливі наслідки втрати цього компоненту при перекладі на іншу мову. Аналіз зроблено на прикладі перекладу вірша Анни Ахматової «Смятение» («Сум'яття») на італійську мову, виконаного Мікеле Колуччі.

Ключові слова: *поезія, переклад, почуттєвий компонент, еквівалентність, стиль автору.*

The article describes the peculiarities of translation of poetry, the dominating aspect of which is the sensual component, and the probable consequences of the loss of this component when translated into another language. The analysis is carried out on the basis of the translation of Anna Achmatova's "Perturbation" in Italian, made by Michele Colucci.

Key words: *poetry, translation, sensual component, equivalence, author's style.*

Come sappiamo, l'obiettivo della traduzione è creare un testo in un'altra lingua che abbia lo stesso valore comunicativo come l'originale, in altre parole fare in modo tale che entrambi i testi, l'originale e la traduzione, comunichino esattamente lo stesso messaggio. Nel caso della traduzione della poesia, secondo Antonio Prete, poeta, traduttore, saggista e professore dell'Università di Siena, "espropriare un

poeta della sua lingua vuol dire privarlo della sua stessa aria, del suo paese, anzi del fondamento stesso su cui poggiano la sua identità, il suo stile, la sua irripetibile, inimitabile voce” [1].

L’idea dell’ospitalità della lingua, che è libera da difese, da divieti di transito e, quindi, aperta a tutti quelli che la apprendono o vogliono apprendere, che la lingua in questo modo ospita, che accoglie colui che è in cammino, espressa da Antonio Prete, ci fa ripensare alla definizione della traduzione e percepirla come accoglienza di un libro scritto in altra lingua con la propria lingua [1]. È nella propria lingua che il traduttore deve trovare tutte le risorse per “accogliere” l’originale, costruire un sistema di equivalenze con esso in modo tale che questa “accoglienza” sia naturale. La traduzione fedele sia all’originale che alla lingua di arrivo dipende da molti fattori: dalla “familiarità” del traduttore con la propria lingua, dalle sue conoscenze della lingua e cultura di partenza, dalla sua capacità di immedesimarsi con il poeta la cui poesia traduce, dalle sue capacità retoriche e poetiche ecc.

La poesia “Turbamento”, scritta nel 1912, rappresenta un fulgido esempio della poesia amorosa di Anna Achmatova, avendo racchiuso in se tutta la gamma dei sentimenti provati da una donna che ama, ma non è corrisposta.

È una poesia di 3 strofe, fra cui le prime 2 contengono otto versi, mentre l’ultima ne contiene dodici. I versi sono rimati con la rima alternata, secondo lo schema AB AB:

Было душно от жгучего света, А

А взгляды его - как лучи. В

Я только вздрогнула: этот А

Может меня приручить. В

La poetessa usa le figure retoriche, però, il fascino della poesia è creato soprattutto dalla profondità dei sentimenti della protagonista, espressa in modo spontaneo, angosciato, emozionante, che è molto caratterizzante per tutte le donne. Inoltre, è una poesia terrena, la protagonista è una donna molto passionale, che prova dolore e sofferenza tali che lei si sente pronta a morire (“come pietra tombale posi l’amore sulla mia vita”). Parla del suo turbamento senza vergogna, senza pudore

(“come sei bello, maledetto!”), per lei l’amore è un sentimento carnale, reale e non qualcosa di astratto. La poetessa, avendo rivoluzionato la poesia che per secoli fu esclusiva prerogativa maschile, a volte si poneva una domanda: “Poteva Beatrice creare come Dante, o Laura cantare il fuoco dell’amore?”. Ed è qui che si solleva la questione della differenza tra il modo di vivere l’amore degli uomini e delle donne, il che ha un’eccezionale importanza anche per la traduzione della poesia il cui soggetto principale è appunto l’amore.

La capacità di un traduttore di mettersi nei panni di un poeta viene messa in dubbio quando si tratta della poesia amorosa scritta da una donna e tradotta da un uomo (o viceversa) a causa delle differenze biologiche e psicologiche dei due sessi. È in grado un uomo di percepire l’amore come lo percepisce una donna? Questo problema è fondamentale per l’analisi della poesia in questione, scritta da una donna, per cui l’amore era tutto.

Paragoniamo l’originale e la traduzione in italiano fatta da Michele Colucci:

ORIGINALE IN RUSSO	TRADUZIONE (di Michele Colucci)
АННА АХМАТОВА	ANNA ACHMATOVA
СМЯТЕНИЕ	TURBAMENTO
1	1
Было душно от жгучего света, А взгляды его - как лучи. Я только вздрогнула: этот Может меня приручить. Наклонился - он что-то скажет... От лица отхлынула кровь. Пусть камнем надгробным ляжет На жизни моей любовь.	La luce incandescente soffocava, e i suoi sguardi parevano raggi. Ebbi solo un sussulto: quest'uomo può domarmi. Si inchinò... dirà qualcosa... Il sangue defluì dal viso. Come pietra tombale, posi l'amore sulla mia vita.
2	2
Не любишь, не хочешь смотреть? О, как ты красив, проклятый! И я не могу взлететь, А с детства была крылатой. Мне очи застит туман, Сливаются вещи и лица, И только красный тюльпан, Тюльпан у тебя в петлице.	Non ami, non vuoi guardare? Ah, come sei bello, maledetto! Fin dall'infanzia ho avuto ali, ma ora non posso spiccare il volo. Una nebbia mi vela la vista, vi si confondono cose e volti, ed è soltanto un tulipano rosso, il tulipano che porti all'occhiello.
3	3
Как велит простая учтивость,	Come vuole semplice cortesia,

Подошел ко мне, улыбнулся, Полуласково, полулениво Поцелуем руки коснулся - И загадочных, древних ликов На меня посмотрели очи... Десять лет замираний и криков, Все мои бессонные ночи Я вложила в тихое слово И сказала его - напрасно. Отошел ты, и стало снова На душе и пусто и ясно.	mi si fece vicino, mi sorrise, tra carezzevole e indolente, mi sfiorò con un bacio la mano, e mi guardarono le pupille di misteriose, antiche effigi... Dieci anni di palpiti e grida, tutte le mie notti insonni le riposi in una parola sommessa, pronunciata invano. Te ne andasti, e di nuovo
--	--

Svolgendo l'analisi della poesia originale e la sua traduzione in italiano di Michele Colucci è evidente che l'approccio del traduttore alla traduzione poetica si è manifestato nella traduzione di "Turbamento". Nel saggio "Del tradurre i poeti russi (e non solo russi)" la posizione traduttiva di Colucci verte intorno all'importanza dell'equivalenza linguistica e funzionale [2]. Però, viene trascurata la componente emotiva, che è imprescindibile quando si parla della traduzione della poesia amorosa, soprattutto quando è espressa in modo particolare, come nel caso di Anna Achmatova. La traduzione di Michele Colucci è ben fatta dal punto di vista linguistico, non ci sono omissioni, ma ad un certo punto sembra che il traduttore si sia concentrato più sull'aspetto estetico della poesia, avendo trascurato l'originale. Già dai primi versi si nota la perdita dell'intensità dei sentimenti creata da Achmatova con "*Было душно от жгучего света*" (*Si soffocava per la luce ardente*), dove due parole cariche "душно" (soffocare, respirare a fatica) e "жгучий" (ardente, che brucia e fa male) sono portatrici dell'idea di sofferenza e dolore. Nella traduzione di Colucci uno degli elementi è perso: "La luce incandescente soffocava", dove l'aggettivo "incandescente" risulta essere una scelta sbagliata, privando la situazione della connotazione del dolore e aggiungendo alle vicende l'idea di rallentamento, che non è presente nella poesia originale.

Ci sono molti altri casi in cui si manifesta che il traduttore ha trascurato la scelta lessicale molto accurata della poetessa e questa analisi fa riflettere su come un

traduttore maschio può capire tutto il vortice dei sentimenti femminili per poi trasmetterli in modo adeguato in un'altra lingua.

BIBLIOGRAFIA

1. Prete A. All'ombra dell'altra lingua / Antonio Prete. – Torino: Bollati Boringhieri editore, 2011. – 144 pp.
2. Colucci M. Del tradurre i poeti russi (e non solo russi) / Michele Colucci. – Europa Orientalis 12, 1993. – P.107-127.

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПЕРЕВОД – ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ОБРАЗОВ МИРА

Екатерина ДАЦЕР (Мариуполь, Украина)

У статті розглянуто певні аспекти проблеми художнього перекладу з точки зору взаємодії національних типів світосприйняття, окреслено функції перекладу та перекладача як посередників культур.

Ключові слова: *національний образ світу, адекватність перекладу, артефакти, слова – концепти, художній образ, семантико-стилістична структура твору.*

The article deals with some aspects of the problem of literary translation which is meant as interrelation of national types of world perception. Literary translation and translator are represented as cultural mediators.

Key words: *national image of the world, adequacy of translation, artifacts, words-concepts, artistic image, semantic and stylistic structure of a literary work.*

Во второй половине XX века лингвистика, не отказываясь от лексикоцентрических приемов исследования, сформировала текстоцентрические подходы, которые ориентируют исследователей на рассмотрение слова в его функциональных проявлениях, где семантика лексем трансформируется и обогащается новыми контекстуальными семантическими оттенками. При таких условиях смысловое пространство языковых единиц

определяется общей семантикой текста, его композицией и структурой, внутренним контекстом и подтекстом, ситуацией языкового общения.

Актуальной для данного подхода представляется проблема художественного перевода. Он имеет особенный статус, поскольку не относится к области чисто практической коммуникации, а наделен эстетической многозначностью. Перед современным переводом стоят такие требования, как точность содержания и формальная правильность, а не абсолютная зависимость от оригинала.

Художественная литература отражает в образах определенную действительность, связанную с жизнью конкретного народа, язык которого и дает основу для воплощения образов. Национальная окраска – вполне конкретная особенность литературного произведения, которая может быть выражена более или менее ярко. Она чаще всего выражается в образах, непосредственно отражающих материальную обстановку и социальные условия жизни народа, или в насыщенности идиоматикой.

Переводчик должен «говорить» так, чтобы у читателя перевода возникло ощущение национальной среды, с одной стороны, а с другой, чтобы читатель получал эстетическое наслаждение от чтения произведения. Именно поэтому семантико-стилистическая сущность переведенного произведения приобретает концептуальный характер. Наличие культурных национальных единиц – слов-концептов – основная составляющая, которая помогает различать этнические языковые картины мира. Каждый народ выражает в языковых формулах особенности своего мировосприятия. Он не только воспринимает, интерпретирует мир средствами языковой символики, но и создает свой неиссякаемый арсенал языковых артефактов – образов, символов, знаков, которые воплощают в себе результаты всей этнокультурной общности. По мнению известного ученого Г. Гачева, национальный язык своеобразно перекодирует опыт коллективно-исторической группы. Весь этот процесс реализуется через призму языковой личности [1, 56].

При переводе с одного языка на другой происходит взаимное наложение картин мира языка оригинала и языка перевода. Они одновременно взаимно проникают друг в друга и взаимно влияют друга на друга. Попытка переводчика отобразить этот процесс взаимодействия является попыткой «трансформировать мысль из одного национального поля в другое» [1, 179]. Результатом будет вариант перевода, репрезентирующий своеобразие картины мира, созданной в языке-подлиннике, и в то же время хранящий элементы «картины» языка-реципиента.

Переводчика, в определенном смысле, можно назвать посредником культур. Именно он в своем сознании переводит имя определенной реалии из одной социокультурной плоскости в другую, руководствуясь своей культурной памятью, неотделимой от культурной памяти его народа. При нескольких вариантах перевода одного произведения, выполненных в различные декады одного столетия, появляется возможность проследить, с одной стороны, как картина мира с характерным для данного отрезка времени составом языковых единиц влияет на переводчика при актуализации определенного концепта, и, с другой стороны, выявить фиксируемую в языке смену артефактов в процессе культурного развития социума [2, 56].

По мере развития общества происходят изменения в различных сферах деятельности человека, которые приводят к смене артефактов и соответствующих им концептов. Когда переводчик работает над переводом «устаревшего» произведения, ему приходится зачастую, декодируя информацию, заложенную в концептах, не просто изменять ее или перекодировать, но и при необходимости модернизировать, чтобы отразить изменения в артефактах текста. Эти изменения могут происходить как на сознательном, так и на бессознательном уровне [4, 25]. Таким образом, очевидно, что точная передача смысла оригинала нередко связана с необходимостью отказа от дословности, но с выбором адекватных смысловых соответствий.

Подводя итоги, нужно констатировать, что подлинно адекватным считается тот перевод, который исчерпывающе передает замысел автора в целом, все смысловые оттенки оригинала и обеспечивает полноценное формальное и стилистическое соответствие ему.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Гачев Г.Д. Национальные образы мира / Г.Д. Гачев. – М.: Прогресс, 1995. – 448 с.
2. Дюришин Д. Посредническая функция художественного перевода / Д. Дюришин // Перевод – средство взаимного сближения народов. – М.: Прогресс, 1987. – С. 48 – 74.
3. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В.Н. Комиссаров. – М.: Высш.шк., 1990. – 253 с.
4. Левик В.В. О точности и верности / В.В. Левик // Перевод – средство взаимного сближения народов. – М.: Прогресс, 1987. – С. 18 – 34.

СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Ольга СЕМЕНОВА (Кривий Ріг, Україна)

У даній роботі розглянуто специфіку вживання та перекладу фразових дієслів в англійській мові. Виявлено характерні ознаки фразових дієслів, їх відмінність від звичайних дієслів, основні труднощі їх сприйняття. Також подано класифікацію видів фразових дієслів.

Ключові слова: *фразові дієслова, переклад, види фразових дієслів, труднощі перекладу, сприйняття мови.*

In this paper, the specification of the use and translation of phrasal verbs in English is viewed. The author describes the main characteristics of phrasal verbs, their difference from regular verbs, the main difficulties of their perception. The classification of the types of phrasal verbs is given.

Key words: *phrasal verbs, translation, types of phrasal verbs, difficulties in translation, the perception of language.*

Постановка проблеми. Фразові дієслова – це стійкі поєднання дієслова і прислівника, або дієслова і прийменника. Відмінною рисою фразових дієслів в англійській мові є той факт, що в поєднанні з певним «доданком» дієслово отримує зовсім інше значення, відмінне від основного. Наприклад, *bring up* – виховувати, *look for* – шукати, *go back* – вертатися. Як бачимо, значення може бути як більш-менш прозорим, очевидним, так і абсолютно несподіваним. Це особливий тип дієслів, що широко використовуються не лише в розмовній англійській мові, їх можна зустріти в юридичних документах та бізнес-звітах, і скрізь вони мають свою специфіку. Одне й те саме фразове дієслово може мати літературне, фігуративне та ідіоматичне значення.

Метою даної роботи є виявлення специфіки вживання та перекладу англійських фразових дієслів.

Виклад основного матеріалу. Для іншомовних студентів фразові дієслова представляють неабияку складність, оскільки студенти повинні виробляти навички, що сприятимуть розумінню фразових дієслів не лише при читанні та прослуховуванні текстів, а також вони мають використовувати їх самостійно, долаючи труднощі їх сприйняття. До основних труднощів відносяться такі:

- велика кількість і розмаїття англійських фразових дієслів;
- значення фразових дієслів є переносним;
- постпозитив може розриватися іншим словом.

Важливо розрізняти фразове дієслово від простого, тому потрібно враховувати те, що: частка у фразовому дієслові наголошена; частку фразового дієслова можна перемістити в кінець речення; просте дієслово у складі фразового не може бути відокремлене від частки прислівником [2].

Вважаючи специфіку перекладу фразових дієслів та їх велику кількість треба відмітити, що спочатку їх переклад потрібно просто запам'ятовувати, а в цьому допоможе їх структурування. Є різні види фразових дієслів:

1. Неперехідні фразові дієслова (вживаються самостійно, тобто без додатків: *hurry up* - поквапся , *the vine is off* – вино зіпсувалося (*to be off* - псуватися).

2. Ділимі перехідні фразові дієслова (частка фразового дієслова відділена від основної частини і знаходиться в кінці речення після доповнень, хоча деякі з них демонструють рухливість: *she is looking through the newspaper* / *she is looking the newspaper through* – вона переглядає газету).

3. Неподільні перехідні фразові дієслова (додаток стоїть тільки після постпозитиву, таким чином фразове дієслово зберігає свою цільну структуру і залишається неподільним: *he turned out a doctor* – він виявився лікарем).

4. Мультифразові дієслова (складаються з трьох або більше частин: *get down to* – приступити до (роботи, розмови, справи).

5. Прийменникові дієслова (вони просто маскуються під фразові дієслова, оскільки вимагають після себе вживання тих чи інших прийменників, але мають буквальный переклад: *begin with* – починати з , *talk about* – говорити про, *believe in* – вірити в. Ці дієслова неможна розділити доповненням) [1].

Висновки. Фразові дієслова відрізняються від звичайних дієслів, вони допомагають виразити думки чіткіше та влучніше, вони необхідні для вільного спілкування та правильного розуміння англійських текстів Правильний переклад англійських фразових дієслів також залежить від контексту, в якому вони вживаються. Завдяки фразовим дієсловам мова набуває експресивності, мовлення стає більш природним, тому для вивчаючих англійську мови вони є вкрай важливими.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Смит Л. П. Фразеология английского языка / Л. П. Смит / Пер. с англ. – М.: Дрофа, 1998. – 158 с.

2. Povey J. Phrasal Verbs and How to Use Them / J. Povey . – М.: Высшая школа, 1990. – 176 р.

LA TRADUZIONE: SFIDE E PROBLEMATICHE

Lilia TSYPORENKO (Mariupol, Ucraina)

У статті розглянуто загальні труднощі перекладу художніх текстів, головні проблеми літературних перекладачів, що виникають при перекладі; наведені деякі правила, які необхідно враховувати при перекладі.

Ключові слова: *труднощі художнього перекладу, культурний контекст, креативний переклад, філософські та теоретичні проблеми, правила для перекладача.*

The article deals with general difficulties arising from translation of belleslettres, main problems the literary translators run across in their work; there given certain rules to be followed in translation.

Key words: *difficulties in translating of belleslettres, literary translators, rules to be followed by literary translators.*

Tutte le traduzioni richiedono ottima conoscenza delle lingue di origine e destinazione, così come una comprensione del background culturale e contesto in cui un documento viene tradotto. Tuttavia, nel caso di **traduzione letteraria**, esistono varie preoccupazioni, come soggettiva interpretazione del testo originale, distinguere questo processo di traduzione da quello coinvolto nelle traduzioni non letterari.

Per cominciare, in traduzione letteraria, la lingua è un fine in sé e per sé, e la sua funzione trascende la comunicazione. Creatività letteraria è, pertanto, necessaria non solo durante la scrittura dell'opera originale, ma anche durante la traduzione di essa. Tuttavia, quest'ultimo si differenzia in quanto non è indipendente, come esso è intrinsecamente legato alla forma e tono dell'opera originale. Questa traduzione creativa comporta sintetizzando una serie di elementi, come il ritmo, la punteggiatura, la sintassi, umore, e il significato (oppure, in altre parole, contenuto e forma). Secondo Riccardo Haque dell'Università Internazionale di Sylhet [], uno dei principali problemi che interessano i traduttori letterari è che essi dimenticano che i vari elementi lavorano insieme in un rapporto dialettico all'interno di un'opera letteraria. Tale relazione deve essere mantenuta, riprodotta, o approssimata nella

traduzione di destinazione affinché l'opera tradotta assomigli molto attentamente il testo sorgente.

Ma, cosa significa "riprodurre il rapporto dialettico dell'originale" o "funzionano in modo simile al testo di origine" in realtà? Non appena cerchiamo di rispondere a queste domande, incontriamo un'altra difficoltà chiave nel processo di traduzione letteraria. Quando lingue dell'origine e della destinazione sono parlate da persone provenienti da diversi gruppi culturali e background, quindi i significati, sentimenti, e reazioni a testi letterari, a volte possono essere completamente diverse da quelli creati entro il pubblico fonte. Antropologo americano e linguista Edward Sapir [3], che ha sviluppato la teoria del relativismo linguistico, credeva che nessuna delle due lingue mai potrebbe rappresentare la stessa realtà sociale, perché ogni lingua crea il proprio mondo e la visione del mondo. In questo modo, il compito di ricreare l'effetto o i sentimenti che emanano le letture originali in un target diventa infinitamente più complesso quando si affronta altri contesti culturali.

Oltre a queste questioni teoriche e filosofiche, traduttori letterari spesso affrontano problemi molto complicati in pratica. Un esempio di ciò è che fare con licenza letteraria, che consente agli autori di rompere le regole grammaticali e creare interamente nuove parole o addirittura lingue. Un altro problema sorge quando bisogna tradurre i nomi di personaggi, soprattutto quando queste sono destinate a riflettere un aspetto della loro personalità. Opera di Wilde è un buon esempio di questo. John Worthing, il personaggio principale nel gioco *L'importanza di chiamarsi Ernest*, si presenta come una persona molto responsabile, rispettabile, e *degno* uomo. Altri buoni esempi possono essere trovati nella serie di Harry Potter, con personaggi come Mad-Eye Moody, o anche Tom Marvolo Riddle, che è l'anagramma di "I am Lord Voldemort". Come scrive Rodica Dimitriu wordplay può anche essere visto in titoli, come il libro di Nicole Brossard *L'Amèr, ou le chapitre effrité*, dove "l'amèr" è un gioco di parole per tre parole diverse: "mère" (madre), "mer" (mare), e "amer" (amaro)"[1: 25].

Gli esempi e le difficoltà menzionate qui non sono affatto una lista esauriente. In cima a queste, sfide e nuove difficoltà sorgono con ogni pezzo letterario che è

tradotto. Alcuni di loro sono legati alle caratteristiche di un genere specifico, mentre gli altri sono collegati con l'unicità di un determinato autore. Le possibilità sembrano infinite, che è ciò che rende la traduzione letteraria tale argomento ricco di indagare.

Cosa deve fare un traduttore per essere un buon traduttore di letteratura? Esiste un set di regole che, se osservate, garantiscano una buona traduzione? È utile cercare aiuto nella teoria? Si può davvero realizzare un corso di studi che insegni a tradurre? Per la maggior parte di queste difficili questioni la risposta è francamente no, per alcune loro componenti può essere sì. Solo una piccola parte di teoria della traduzione ha utilità pratica per il traduttore. Quanto alle regole, ogni testo pone le sue; ogni romanzo, *pièce* teatrale, poesia, impone le proprie; ogni volta il traduttore deve ricominciare e adattarsi al testo, non adattare il testo a regole preordinate. Quanto a insegnare e imparare come si traduce, si impara a tradurre leggendo e traducendo, leggendo e traducendo, con mente aperta e orecchio vigile, coscienti che tradurre è una competenza che non si finisce mai di acquisire. Si può avanzare qualche proposta di principi generali, ma con cautela: tradurre è un mestiere che esige alla base talento naturale per l'espressione linguistica, e sensibilità immaginifica e sonora per la parola. Questo non si può insegnare, ma si può coltivare. Per tradurre bisogna provare attrazione per le sfide, anche questo non si può insegnare, ma cresce a ogni sfida accettata.

Il traduttore deve avere per il testo che traduce lo stesso amore dell'autore, con tutte le possibili varianti, odio, avversione, odio-amore, irritazione. Comunque, deve provare qualcosa, non essere indifferente. Deve conoscere bene la lingua di partenza e la lingua di arrivo. Questo si può insegnare e imparare, ma è un processo che non è mai concluso, che deve proseguire sempre, perché, se interrotto, porta a un rapidissimo degrado delle abilità. Deve leggere bene e capire l'insieme e il sistema del testo prima di iniziare a tradurre (qualche 'carota' di passi sia cruciali sia casuali non è inutile).

Deve ricordarsi che non deve fare una parafrasi del testo, ma tradurlo, lasciare allo scrittore il suo mistero. Deve sforzarsi di non appiattire il testo, di non omologare lo stile di tutti gli autori che traduce a un unico stile (generalmente il proprio).

Deve capire il testo, ma non deve spiegarlo. Personalmente, penso che la traduzione sia la prima e più completa operazione critica su un testo, ma tanto più lo è quanto più non ha bisogno di sfigurarlo. Non deve 'ipertradurre', cercando di fare entrare a tutti i costi nella traduzione elementi che nel passaggio da una morfologia e sintassi a un'altra diventino ridondanti. Deve leggere e rileggere ad alta voce la sua traduzione (può sembrarlo, ma non è opzionale); il suono è un buon mezzo per evitare goffaggini e anche qualche errore. È essenziale nelle traduzioni per il teatro, dove si deve accompagnare il respiro degli attori; essenziale per la poesia, dove si deve ricreare un ritmo.

Deve studiare più che può il contesto, uscendo dal testo per poterlo vedere come parte di qualcosa di più ampio. Ogni informazione è utile. Deve avere pazienza, capacità di attenzione prolungata, abitudine al sospetto e al controllo. Deve sospettare la possibilità di non aver capito anche quando tutto sembra semplice. È la cosa più difficile, ma si può coltivare. Deve avere buoni dizionari. Deve procurarsi lessici specifici, se necessario, e testi di referenza geografici, storici, di aree particolari, e/o enciclopedie nazionali, o almeno universali. Servono anche i giornali. Deve, soprattutto se traduce saggistica e critica, controllare se ci sono traduzioni precedenti di quell'autore. Se ci sono, deve tenerne conto, in primo luogo per i termini diventati d'uso e per le parole chiave. Deve avere tempo. Questo non si può insegnare. È il sogno di tutti i traduttori che amano tradurre. Ma, com'è noto, i traduttori sono mal pagati sia in termini di denaro sia in termini di tempo sia in termini di visibilità intellettuale. Tutto quanto precede è già molto, anche se l'elenco potrebbe articolarsi, e ogni elemento dovrebbe essere approfondito. Il problema, però, è che la traduzione ha un suo valore commerciale, valore determinato anche dal fattore tempo. Data per scontata la competenza, il che non è scontato per niente, la scarsità di tempo concesso e il basso valore commerciale sono, oggi, i principali antagonisti del lavoro di traduzione.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Dimitriu Rodica. Theories and Practice of Translation / Rodica Dimitriu. - Iași: Institutul European, 2002. - 106 с.
2. Eco Umberto. Dire quasi la stessa cosa / Umberto Eco. - Milano: Bompiani, 2003. - 400 с.
3. Sapir Edvard. Selected Writings of Edward Sapir in Language, Culture, and Personality / Edvard Sapir. - Berkeley University of California Press, 1968. - 646 с.

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тетяна АКІНІНА (Маріуполь, Україна)

У даній статті розглянуто способи відтворення англomовних авторських неологізмів засобами української мови. Визначено загальне формулювання терміну «авторський неологізм». Окреслено основні засоби перекладу авторських неологізмів, охарактеризовано загальні визначення цих способів перекладу та наведено приклади авторських неологізмів.

Ключові слова: *авторський неологізм, способи перекладу, вживання неологізмів, перекладацька проблема, транслітерація, транскрипція, калька, описовий переклад.*

The present article deals with the methods of translation English author neologisms into the Ukrainian language. The general term of the «author neologism» is defined. The main methods of translation and the general definition of these methods are characterized. Examples of the author neologisms are given.

Key words: *author neologisms, method of translation, general definition, transliteration, translation, calques, descriptive translation.*

Мова являє собою складну динамічну систему, оскільки перебуває в постійному русі, безперервно розвивається та вдосконалюється. Одним із факторів, що засвідчує динамічний характер мови, є поповнення її лексичного складу новими словами, які в науковій літературі кваліфікуються як неологізми.

Авторські неологізми вивчалися в різних аспектах. Зокрема великий внесок зробили Габінська О. А., Земська О. А., Ликов О. Г., Лопатін В. В., Фельдман Н. І., Ханпіра Е. І. та ін. На українському мовному ґрунті особливості творення авторських неологізмів вивчали Вокальчук Г. М. [2], Герман В. В. [2], Павленко Л. П. [3], Чабаненко В. А. [6]. Однак особливості відтворення окремих компонентів авторських неологізмів при перекладі з англійської на українську та новогрецьку мови не були відображені в сучасних дослідженнях в достатній мірі, що і обумовило **актуальність** теми даної роботи.

Об'єктом даного дослідження є авторські неологізми англійської мови.

Предметом дослідження є відтворення авторських неологізмів англійської мови в українській та новогрецькій мовах.

Метою дослідження є встановлення засобів відтворення англійських авторських неологізмів в українській та новогрецькій мовах.

Матеріалом дослідження є суцільна вибірка авторських неологізмів з твору Джоан Роулінг «Harry Potter and the Philosopher's Stone» та його перекладів українською мовою Віктора Морозова «Гаррі Поттер і філософський камінь» та новогрецького перекладу «Ο Χάρι Πότερ και η φιλοσοφική λίθος» у кількості 145 одиниць.

Авторські неологізми – це слова, котрі виникають завдяки поетам, письменникам, публіцистам з метою посилення експресивності твору.

Однією з перекладацьких проблем є складність відтворення безеквівалентних одиниць, до яких належать авторські неологізми. Причинами існування труднощів при відтворенні авторських неологізмів перш за все є особливості словотворення у мові оригіналу і мові перекладу, та розбіжності у картині світу цих мов.

В ході міжмовних контактів, було створено ряд шляхів передачі авторських неологізмів.

Транскрипція і транслітерація відносяться до безперекладних методів передачі неологізмів. Названі так тому, що при використанні цих прийомів, акт перекладу як би оминається та замінюється актом запозичення звукової (при

транскрипції) або графічної (при транслітерації) форми слова разом із значенням.

*The four houses are called **Gryffindor, Hufflepuff, Ravenclaw, and Slytherin** – Гуртожитки називаються **Грифіндор, Гафелпаф, Рейвенклов і Слизерин** – «Οι τέσσερις κοιτώνες ονομάζονται **Χάφλαφλ, Γκρίφιντορ, Ράβενκლოου και Σλίθεριν**», συνέχισε η καθηγήτρια.*

Всі чотири слова є назвами факультетів в чаклунській школі, та були так названі на честь засновників цих факультетів. Кожне з слів було перекладено за допомогою методу транскрипції як в українській, так і в новогрецькій мовах, і обумовлено тим, що це власні назви.

Серед власне перекладних методів, виокремлюється калькування. Воно припускає існування двосторонніх міжмовних відповідностей між елементарними лексичними одиницями, котрі і використовуються у якості «будівельного матеріалу» для відтворення внутрішньої форми запозиченого або перекладного слова.

*They had been given special, new quills for the exams, which had been bewitched with an **AntiCheating spell** – Для цього їм видали нові пера, зачаровані спеціальним **закляттям від списування** – Τους είχα, μάλιστα, δώσει καινούριες πένες με φτερό, εφοδιασμένες μ' ένα ειδικό **ξόρκι που εμπόδιζε την αντιγραφή***

Конструкція *anticheating* (spell), перекладена автором як *закляття від списування* та складається з основи «*cheat*», котра перекладається як обманювати, списувати та префікс «анти-, проти-». Автор переклав даний неологізм максимально близько до контексту, використав спосіб такий, як калькування.

Якщо розглядати грецький переклад словосполучення *anticheating spell*, то ми бачимо що перекладач звернувся до описового перекладу одиниці. Та дослівно перекладається як, *закляття яке запобігає списуванню*.

Описовий переклад полягає у відтворенні значення іншомовного слова за допомогою більш-менш розповсюдженого пояснення. Цей спосіб можна

застосовувати як для пояснення значення у словнику, так і при перекладі неологізмів у конкретному тексті [5].

*His face fell, because the **Remembrall** had suddenly glowed scarlet...*

*Невіл роззявив рота, бо **Нагадайко** раптом став яскраво-червоним...*

*Και το πρόσωπο του Νέβιλ σκοτείνιασε, γιατί η **μπάλα μνήμης** στο χέρι του είχε γίνει ξαφνικά κατακόκκινη...*

Значення неологізму передається за допомогою пояснення. Слово *remembrall* складається з двох слів: remember – пам’ятати та all – усе. З метою збереження фантастичної забарвленості, перекладач використовує описовий еквівалент за контекстом, отримуємо слово – *нагадайко*, або ж його грецький еквівалент *μπάλα μνήμης*.

Розглянувши основні види перекладацьких трансформацій авторських неологізмів з англійської на українську та новогрецьку мови на прикладі роману Джоан Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камін» та проаналізувавши їх, ми визначили найбільш та найменш поширені засоби перекладу. В результаті проведеного дослідження було встановлено, що найбільш поширеним засобом перекладу авторських неологізмів з англійської мови на українську є калька. Найменш поширеним способом перекладу виявилась транскрипція.

Перспектива подальшого дослідження полягає у аналізі засобів перекладу всієї серії книг про Гаррі Поттера, а також створення універсального засобу перекладу авторських неологізмів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вокальчук Г.М. Оказіональна номінація осіб в українській поезії 20–30-х років ХХ століття / Г.М. Вокальчук – К.: Освіта, 1991. – 23 с.
2. Герман В.В. Індивідуально-авторські неологізми (оказіоналізми) в сучасній поезії / В.В. Герман – К.: Освіта, 1999. – 22 с.
3. Павленко Л.П. Складні іменники-оказіоналізми в поетичному контексті / Л.П. Павленко – Л.: Наука, 1983. – С.33–35.

4. Стишов О. Новотвори на основі власних назв у мові засобів масової інформації / О. Стишов – Кіровоград: РВУК- ДПУВ ім. В. Винниченка, 2005 – С. 51–55.

5. Ханпира Э.И. Об окказиональном слове и окказиональном словообразовании / Э.И. Ханпира – М.: Наука, 1966. – 154 с.

6. Чабаненко В.А. Норми словотворення і мовна експресія / В.А. Чабаненко – Мовознавство, 1982. – С.13–21.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГЕНДЕРНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У ГАЗЕТНИХ ТА РЕКЛАМНИХ ЗАГОЛОВКАХ

Ганна ВОЙТЕНКО (Маріуполь, Україна)

У тезах представлено комплексне дослідження гендерної мови, розглянуто поняття гендерної лінгвістики, досліджено відбиття гендерних стереотипів, зафіксованих у свідомості носіїв мови, встановлена частотність вживання гендерно-маркованих одиниць.

Ключові слова: *гендер, гендерний маркер, гендерно-маркована одиниця, гендерно-маркована лексема, гендерна лінгвістика, публіцистика.*

Linguistic aspects of translation of gender marked units in the newspaper headlines and advertising are examined in the article. The concept of gender linguistics and reflection of gender stereotypes are characterized. Frequency of the use of gender-marked units is described.

Key words: *gender, gender marker, gender marked unit, gender marked lexical item, gender linguistics, journalism.*

Актуальність дослідження полягає у тому, що тема гендерних маркерів в перекладознавстві залишається актуальною та недостатньо вивченою, оскільки немає їх сталої класифікації та не існує чіткої систематизації правил використання гендерно-нейтральної мови.

Об'єктом дослідження виступають гендерно-марковані одиниці української та англійської мов.

Предметом дослідження є відповідність перекладу гендерних маркерів англійської та української мов у газетних та рекламних заголовках.

Метою дослідження є аналіз гендерно-маркованої лексики у газетних та рекламних заголовках та у визначенні відповідності гендерних маркерів мови оригіналу та мови перекладу.

Дослідження гендерної проблематики у мовознавстві відокремилися в самостійну галузь науки — гендерологію, яка охоплює величезну кількість напрямків і гендерну лінгвістику, зокрема.

Гендерна лінгвістика — науковий напрям, який має на меті вивчення мови та комунікації у гендерному аспекті. Проблематика у гендерній лінгвістиці розглядається в двох аспектах: по-перше, як чоловік та жінка зображені у лінгвістиці, по-друге, чи є відмінності у їхньому мовленні [3: 51-56].

Гендерні відношення відображаються у мові у вигляді мовних стереотипів, які безпосередньо впливають на поведінку особистості та на процеси її мовної соціалізації. Лінгвістика допомагає виявити відображення гендерних стереотипів, зафіксованих у свідомості носіїв мови. Гендер виявляється одним з базових принципів соціальної стратифікації. Тобто, це і є розподіл суспільства на спільності, класи, верстви і т.д., вказуючи на різне становище людей по відношенню один до одного. Іншими такими принципами виступають етнічність (національність), вік, соціальна приналежність [1: 34-36].

В найзагальнішому плані дослідження гендера в мовознавстві стосується двох груп проблем. До першої групи відносяться мова та відображення в ній статі. Мета такого підходу полягає в описі та поясненні того, як проявляється в мові наявність людей різної статі (досліджується в першу чергу номінативна система, лексикон, синтаксис, категорія роду тощо), які оцінки приписуються чоловікам та жінкам і в яких семантичних галузях вони найбільш помітно виражені. До другої групи проблем відносять мовленнєву і в цілому комунікативну поведінку чоловіків та жінок, де виділяються типові стратегії та

тактики, гендерно-специфічний вибір одиниць лексики, способи досягнення успіху в комунікації, переваги у виборі лексики, синтаксичних конструкцій тощо [2].

Нами було розглянуто прояв гендерно-маркованих одиниць на прикладах перекладу газетних та рекламних заголовків. За результатами проведеного дослідження на першому місці за частотою вживання у англомовних публіцистичних заголовках знаходяться ідентифікуючі гендерно-марковані лексеми *man* та *woman*. Найбільша частотність вживання цих лексем зумовлена тим, що зазначені лексеми, хоча і вказують на цільову аудиторію, але все ж є досить нейтральними, тобто не розділяють цільову аудиторію за соціальною чи віковою ознакою. У газетних заголовках найчастіше зустрічаються гендерно-марковані одиниці, які входять до категорія статі. У рекламних заголовках «жіночий тип» реклами має перевагу та зустрічається частіше, ніж «чоловічий тип».

До особливостей перекладу гендерних одиниць у заголовках у нашому дослідженні можна віднести такі: слова мають повний еквівалент, або подається синонім, граматична структура у більшості випадків не змінюється, наявний переклад з уточненням для більш повного розуміння подальшого контексту, переклад є адекватним та націленим на певну аудиторію.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні особливостей гендерних маркерів в інших стилях мови та особливостей їх перекладу на іншу іноземну мову (наприклад, німецьку).

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Горошко Е.И. Гендерные исследования в лингвистике сегодня // Гендерные исследования / А.В. Кирилина, Е.И. Горошко .— 1999. — С. 34-36.
2. Кирилина, А. В. Гендерные аспекты языка и коммуникации: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра. филол. наук: / А. В. Кирилина – М. : 2000. – 40 с.
3. Кирилина А. В. Развитие гендерных исследований в лингвистике // Филологические науки / А. В. Кирилина — 2003. — С. 51- 56.

ЗАСОБИ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОЛОРИТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ

Поліна ВОРОНЧУК (Маріуполь, Україна)

У роботі розглянуті особливості відтворення української розмовної лексики в англійських перекладах української художньої прози, засоби забезпечення адекватної передачі розмовної лексики з української англійською мовою. Поняття розмовної лексики розглядається як одна з головних проблем перекладача під час перекладу художнього твору.

Ключові слова: *художня література, національний колорит, розмовна лексика, способи перекладу.*

The features of reproduction of the Ukrainian conversational vocabulary in the English translation of the Ukrainian fiction, means of ensuring adequate transfer of the Ukrainian conversational vocabulary in English are examined in the paper. The conversational vocabulary is considered to be one of the main problems of the fiction translation.

Key words: *fiction, national color, conversation vocabulary, means of translation.*

Питання збереження українського національного колориту при перекладі є досить вагомим у сучасному перекладознавстві в Україні. Зацікавленість лінгвістів перекладом розмовної лексики можна пояснити тим, що саме цей пласт лексики кожної мови є характерним для усної форми літературної мови. Серед найбільш відомих вчених, що працювали у галузі перекладу розмовної лексики, можна виділити С. П. Бибік, Л. А. Коробчинську, Л. В. Струганець, Р.П. Зорівчак та інших.

Актуальність теми зумовлена загальною тенденцією сучасних лінгвістичних та перекладознавчих досліджень до багатоаспектного аналізу художнього тексту.

Об'єктом дослідження є розмовна лексика у двох мовах – англійський та український, а предметом дослідження – способи відтворення словотвірних,

семантичних та функціональних особливостей української розмовної лексики у художньому дискурсі.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей відтворення розмовної лексики в англійських перекладах української художньої прози.

Мета і завдання дослідження визначили його методи: опису – для систематизації й класифікації одиниць української розмовної лексики та способів і прийомів її відтворення; зіставлення – для встановлення взаємозумовленості між українськими словами розмовного стилю та їх англійськими відповідниками. Також використовувалися елементи контрастивного та компонентного аналізу.

Матеріалом дослідження слугував корпус розмовної лексики твору Сергія Вікторовича Жадана «Депеш Мод» у перекладі Мирославом Шкандрієм у кількості 75 одиниць.

Теоретична значущість полягає у комплексному дослідженні специфіки відтворення словотвірних, семантичних та функціональних особливостей пласту слів, що відносяться до розмовної лексики в англійських перекладах української художньої прози. Практична значущість дослідження полягає у змозі використати матеріали дослідження як допоміжний матеріал при викладанні таких дисциплін: лінгвокраїнознавство, історія перекладу, теорія та практика перекладу та багато інших.

У зв'язку з культурними, ментальними та мовними розбіжностями української та англійської мов, повністю відтворити розмовну лексику видається майже неможливим. Якщо перекладачам і вдається використати рівноцінні заміни, то можливі втрати на конотативному рівні у перекладному тексті.

Класик українського перекладознавства Р.П. Зорівчак у своїй праці «Реалія та переклад» наводить наступні способи трансляційного перейменування реалій розмовного стилю: 1) транскрипція (транслітерація); 2) гіперонімічне перейменування; 3) дескриптивна перифраза; 4) комбінована реномінація; 5) калькування (повне і часткове); 6) міжмовна транспозиція на

конотативному рівні; 7) методи уподібнення (субституція); 8) винайдення ситуативного відповідника (контекстуальний переклад); 9) контекстуальне розтлумачення (інтерпретація реалій) [1: 93].

Виходячи з цієї класифікації, у вибірці розмовної лексики з твору Сергія Жадана «Депеш Мод» та перекладу Мирослава Шкандрія можна виділити наступні способи передачі:

1) дескриптивна перифраза (у кількості 20 одиниць): вертушка [2: 3] – *the revolving door* [3: 119]; шабаш [2: 9] – *satanic rituals* [3: 126];

2) калькування (у кількості 12 одиниць): від білої гарячки і *перепоею* [2: 39] – *from delirium tremens and overdrinking* [3: 168];

3) міжмовна транспозиція на конотативному рівні (у кількості 7 одиниць): *попхалась* у ванну [2: 12] – *makes for the bath* [3: 130]; писок [2: 18] – *mug* [3: 139];

4) методи уподібнення (субституція) (у кількості 22 одиниць): *вправляє* мізки всім [2: 13] – *works the minds of all* [3: 132]; *ручкаємось* [2: 16] – *pandering* [3: 136];

5) винайдення ситуативного відповідника (контекстуальний переклад) (у кількості 14 одиниць): різні обручки, *кільчики* [2: 18] – *various rings, earrings* [3: 139]; ти *випихаєшся* на вулицю [2: 65] – *you leave the house* [3: 201].

Роблячи висновок, слід зазначити, що не всі способів перекладу реалій, запропоновані Р. П. Зорівчак, підходять для перекладу розмовної лексики. На цей факт вказує те, що з дев'яти можливих способів, зазначених вченою, автором використовувалося тільки п'ять з них. Зупиняючись на використаних способах більш конкретно, слід відзначити, що перекладач більше за всіх застосовував дескриптивну перифразу та методи уподібнення. Окрім цього, у перекладі наявні такі способи як, калькування, міжмовна транспозиція та метод винайдення ситуативного відповідника.

Перспективою роботи є більш поглиблене вивчення українських розмовної лексики та засобів передачі її іншими мовами, зокрема, німецькою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. — Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. — 216 с.
2. Жадан С. В. Депеш Мод. [Електронний ресурс] / Українська та світова література.—С. 1–68 — С. 107 — Режим доступу: http://ukrbooks.com/ua/Depesh_Mod/
3. Zhadan S. — Depeshe Mode [Електронний ресурс] // Ukrainian Literature. — 2011. — Vol. 3 — С. 117-205. — Режим доступу: www.UkrainianLiterature.org

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ

Анастасія ЗАЙЦЕВА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуті теоретичні основи перекладу, окреслено основні види газетних заголовків, визначено актуальні проблеми перекладу газетно-інформаційних матеріалів, розглянуто особливості перекладу англомовних газет на українську мову, а також лінгвістичні, стилістичні та граматичні чинники при перекладі заголовків газетних статей.

Ключові слова: *теоретичні основи перекладу, газетні заголовки, аналіз, актуальні проблеми перекладу, способи передачі.*

The theoretical basis of translation is examined in the paper, the main types of newspaper headlines is described, the actual problems of newspaper and information materials' translation are identified. Especially the translation of English-language newspapers in Ukrainian, as well as, linguistic, stylistic and grammatical factors in translation of headlines of newspaper articles.

Key words: *theoretical basis of translation, newspaper headlines, analysis, actual problems of translation, methods of passage.*

На сьогоднішній день сучасне суспільство абсолютно неможливо уявити собі без засобів масової інформації. Однією з найдавніших форм ЗМІ є преса. Преса займає важливе місце в культурному та політичному житті країни,

допомагаючи людині орієнтуватися в навколишній дійсності. Ефективність газетного тексту багато в чому визначається його заголовком. Саме на нього читач звертає увагу в першу чергу. Тому від характеру та оформлення заголовків багато в чому залежить імідж газети або журналу, а також і вплив тієї чи іншої публікації на читача. Заголовки допомагають читачеві швидко ознайомитися з номером, отримати уявлення про зміст його матеріалів, вибрати найголовніше і цікаве. Таким чином, заголовок являє собою перший елемент текстової публікації [2: 209].

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням дослідницького інтересу до преси як до унікального з боку перекладу явища, що має набір специфічних характеристик; недостатньою вивченістю і систематизованістю особливостей перекладу газетних заголовків з англійської на українську мову. Основою дослідження послужили праці багатьох дослідників:

Бархударова Л.С., Гальперіна І.Р., Комісарова В.Н., Рецкер Я.І., Швейцер А.Д., Паршина А., Тархова В.І. та інших, які розглядали особливості перекладу газетних заголовків.

Мета дослідження — виявити особливості заголовків англійських газетних статей і способи їх передачі на українську мову.

Об'єктом дослідження є заголовки статей англійських і американських періодичних видань.

Предметом дослідження є особливості перекладу англійських заголовків і способи їх передачі на українську мову.

Переклад набуває все більшого значення, тому що відносини між країнами стрімко розвиваються на економічних, політичних і соціокультурних рівнях. Потреба в кваліфікованих перекладачах зростає. Велику роль при перекладі відіграє адекватність перекладу, тому що це дозволяє максимально точно передати зміст тексту, що перекладається. Це дуже важливо, бо при неадекватному перекладі спотворюється зміст тексту, що може призвести до надання перекладачем не правдивої інформації, незручним ситуаціям і навіть конфліктам. Знання перекладачем теоретичних основ перекладу та вміння їх

правильно використовувати зменшує ризик спотворення змісту при перекладі[5: 122].

Як самостійна мовна одиниця газетний заголовок може розглядатися з точки зору його виразності і використання різних стилістичних прийомів. Особливості розвитку преси у США та Англії наклали яскравий стилістичний відбиток на стиль заголовків газетних статей, переклад яких, у силу їхньої специфіки, представляє певні труднощі. По-перше, у газетних заголовках використовується регламентований набір мовних засобів - лексичних одиниць та синтаксичних структур. Цей набір мовних засобів використовується для того, щоб максимально прискорити і спростити читання матеріалу: *Churches call for end to racial tension* – Церква закликає покласти край расовими протиріччям [7]. По-друге, це розмовно-фамільярний характер англійських заголовків. Для англійського читача такий характер заголовків є нормою і не кидається в очі. Однак, заголовкам наших газет притаманний більш плавний та спокійний характер. Тому при перекладі таких заголовків необхідно враховувати особливості українського газетного стилю: *Say hello to intelligent pills* – Розроблено "інтелектуальну" пігулку[6].

Також характерною особливістю англійського газетно-інформаційного стилю є стилістична різноплановість лексики. Поряд з книжковою лексикою тут широко використовуються розмовні і поетичні слова і поєднання, кліше, фразеологізми та скорочення. *Sir Elton John to publish book about aids epidemic* – Елтон Джон напише книгу про СНІД[3].

Газетні заголовки мають і низку граматичних особливостей. Англійські та американські газети, як правило, використовують в заголовках неперфектні форми дієслова: 1) Коли мова йде про події, що відбулися в недавньому минулому, зазвичай використовується теперішній невизначений час. У таких випадках перекладачеві слід переводити заголовок в минулому часі: *Richard Aldington Dies 70* – Річард Олдингтон помер у 70 років [4:121]. 2) Опущення дієслова-зв'язки *to be* робить заголовок більш інформативним, дозволяє привернути увагу. Для більшої експресії та привернення уваги читача в

заголовках опускається артикль. Артикль зберігається лише в тих випадках, коли його опущення може привести до невірної смислової інтерпретації. (*The Russian Athlete Winning (a) Prize – Російський спортсмен виграв кубок*[1:134].

Підводячи підсумки, можна відзначити, що при перекладі газетних заголовків перекладач не повинен покладатися тільки на стилістичні, лінгвістичні та граматичні особливості своєї мови. Він повинен пом'ятати, що кожна мова має свої особливості, які треба брати до уваги при перекладі. Деякі граматичні конструкції в англійських заголовках не мають відповідностей в українській мові, тому перекладачеві слід в такому разі ознайомитися зі змістом статті (це не вказує на низький рівень кваліфікації перекладача, а навпаки показує його досвід), щоб досягнути адекватного перекладу. Стиль мовлення англійських газетних заголовків найчастіше відрізняється від стилю українських. Це пояснюється різним менталітетом. Перекладач повинен враховувати цю відмінність для того, щоб перекладений заголовок міг зацікавити також і українського читача. Отже, проведений аналіз дає змогу сказати, що, хоча було виявлено багато особливостей при перекладі англійських газетних заголовків на українську мову, при правильному використанні всіх цих нюансів перекладач в змозі зробити адекватний, гарний та цікавий переклад, який також приверне увагу українського читача до статті.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бессонов А. П. Газетный заголовок / А. П. Бессонов. — Л. : Лениздат, 1958. — 62 с.
2. Іллів І.І. Заголовок як проблема перекладу/ І.І.Іллів. // Актуальні проблеми. Випуск 11. 227 менталінгвістики: Науковий збірник Черкаського державного університету. Частина I. – 2001. — С. 209–214.
3. Комісаров. В.М. Лінгвістика перекладу/ В.М.Комісаров. М.: Международные отношения, 1980. – 167 с.
- 4.Комісаров В.Н. "Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти)/ В.Н.Комісаров.– М.: Вища. Шк., 1990. – 253 с.

5.Рецкер Я.І. Теорія перекладу і перекладацька практика / І.Я.Рецкер.—М.: Вища школа, 2006. – 240 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Вікторія ІВАНОВА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто художній переклад як особливий вид перекладацької діяльності, визначено лексичні та граматичні трансформації, що використовуються при перекладі художніх текстів, а також проведено аналіз трансформацій, а саме лексичних та граматичних, які були застосовані при перекладі роману - антиутопії Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» з англійської мови на німецьку та українську.

Ключові слова: *художній стиль, лексичні та граматичні трансформації, художній переклад, художня література, мовні засоби.*

The literary translation as a special kind of translation activity and lexical and grammatical transformation used in the translation of literary texts are examined in the paper. Also an analysis of the transformations, namely lexical and grammatical, which were used for the translation of the novel - dystopia R. Bradbury "Fahrenheit 451" from English into German and Ukrainian is carried out.

Key words: *literary style, lexical and grammatical transformations, literary translation, literature, linguistic means.*

Переклад художньої літератури кардинально відрізняється від інших видів перекладу. Адже головним принципом художнього перекладу є домінування поетичної комунікативної функції. Це означає, що окрім донесення до читача інформації, літературний переклад тексту несе естетичну функцію. Саме поетична направленість в перекладі художніх текстів відрізняє даний вид перекладу від, скажімо, інформативного виду. Серед провідних перекладознавців, які займалися проблемами перекладу художніх текстів, слід відмітити А. В. Федорова, В. М. Россельс, С. П. Ковганюк, В. В. Коптілова, О. І. Чередниченка та інших.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на даний момент не існує комплексного дослідження та аналізу лексичних та граматичних трансформацій при перекладі роману - антиутопії Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» на українську та німецьку мови.

Мета дослідження – проаналізувати лексичні та граматичні труднощі, які виникають при перекладі англомовного художнього тексту на українську та німецьку мови.

Об'єктом дослідження є англомовний художній текст.

Предметом дослідження є лексичні та граматичні трансформації, що використовуються при перекладі художнього тексту з англійської мови на українську та німецьку.

Для вирішення поставлених завдань ми застосовували методи описового та порівняльного аналізу, а також метод суцільної виборки.

Матеріалом дослідження послуговували лексичні та граматичні трансформації, застосовані при перекладі роману - антиутопії «451 градус за Фаренгейтом» Рея Бредбері на українську мову (переклад Євгена Крижевича) та німецьку (переклад Фрица Гюттингера).

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше відбувся комплексний аналіз лексичних та граматичних трансформацій, застосованих при перекладі англомовного тексту на українську та німецьку мови.

Теоретична значущість дослідження полягає у тому, що його результати становлять внесок у розвиток теоретичних аспектів перекладу художньої літератури.

Практична значущість роботи визначається тим, що її результати можна застосовувати в ході викладання лінгвокраїнознавства, практики перекладу, а також основ художнього перекладу.

Світобачення й світовідчуття письменника, неповторність, особистісність його художньотворчої манери, образність його мислення, своєрідність проблематики художнього тексту, його сюжетність, фабульність, композиція, система образів завжди відображається через сукупність особливих

зображувально-виражальних засобів. Художній стиль передбачає попередній відбір мовних засобів для створення літературних художніх текстів. У художньому стилі широко використовуються всі мовні засоби: граматичні, лексичні та стилістичні. Щодо жанрів літератури художній стиль поділяють на підстили: епічні, ліричні, драматичні, комбіновані. Художній стиль мовлення можна розглядати як узагальнення й поєднання всіх стилів, оскільки письменники органічно вводять ті чи інші складники стилів до творів, надаючи їм більшої переконливості та вірогідності в зображенні подій [1: 130].

Адекватного перекладу можна досягти використовуючи різноманітні перекладацькі трансформації, зокрема лексичні та граматичні. Лексичні трансформації у «чистому» вигляді зустрічаються дуже рідко. Як правило, трансформації різних видів здійснюються одночасно, тобто поєднуються одна з одною. Саме такий складний комплексний характер перекладацьких трансформацій і робить переклад, а також його редакційне корегування складною та відповідальною справою [2: 10]. Граматична трансформація може бути повною, коли замінюються головні члени речення, або частковою, якщо замінюються лише другорядні члени речення.

На матеріалі роману – антиутопії Рея Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» за допомогою методу суцільної вибірки ми відібрали та аналізували 100 лексичних та граматичних трансформацій і дійшли висновку, що при перекладі твору німецькою мовою найбільш поширеним засобом є транскрибування і транслітерація (24%) та дослівний переклад (40%), тому що подані слова мають таке ж звучання та значення як у мові-перекладача, тобто це пристосування до відтворення відповідних фонем та звучання у перекладацькій мові, а синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру мови перекладу. При перекладі твору українською мовою найчастіше застосовуються такі трансформації як транскрибування і транслітерація (16%), а також компенсація, для відтворення емоційної лексики (16%), дослівний переклад (40%) та граматична заміна (40%), де відбувається

перетворення одиниці оригіналу на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням .

Перспектива подальшого дослідження полягає в аналізі жанрово-стилістичних особливостей англomовного художнього тексту при перекладі на українську та німецьку мови.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Дудик П. С. Стилiстика української мови: Навчальний посiбник / П. С. Дудик – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
2. Степанов В. Г. Редакционная подготовка изданий переводной литературы / В.Г. Степанов [Електронний ресурс]. – М.: МГУП, 1997. – 127 с.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ

Дар'я КАЧУРА (Маріуполь, Україна)

Серед актуальних проблем сучасного перекладознавства важливе місце займає розвиток такої галузі як переклад науково-технічних текстів. У статті розглядаються лексичні та граматичні особливості текстів науково-технічного стилю, визначаються найбільш вживані способи їхнього перекладу українською та англійською мовами.

Ключові слова: *перекладацькі трансформації, науково-технічний стиль, лексичні трансформації, граматичні трансформації, жанрово-стилістичні проблеми науково-технічного перекладу.*

Among the urgent problems of modern translation the development of such a sphere as translation of scientific and technical texts plays an important role. In this article lexical and grammatical features of texts of scientific and technical style are examined and the most common ways of their translation into English and Ukrainian are defined.

Keywords: *translation transformations, scientific and technical style, lexical transformations, grammatical transformations, genre and stylistic problems of scientific and technical translation.*

Актуальність роботи обумовлена підвищенням значущості перекладу науково-технічної літератури як способу обміну і поширення інформації в світовому співтоваристві. Темп розвитку науки та техніки у сучасному процесі глобалізації зростає з кожним днем, активізуючи міжнародні зв'язки та об'єднуючи інтернаціональних вчених і технологів на міжнародних проектах з демонстрації технологічних досягнень. Активна участь України в різних сферах діяльності на міжнародному рівні викликала поглиблене вивчення науково-технічного стилю, без якого інтернаціональне спілкування на рівні сучасної технологічно-інформаційної сфери є неможливим. Все це сприяє тому, що значення науково-технічного перекладу безупинно зростає.

Метою статті є вивчення особливостей перекладу англomовних науково-технічних текстів українською мовою.

Об'єктом дослідження є переклад науково-технічних текстів.

Предметом роботи є лексичні та граматичні трансформації, що застосовуються при перекладі англomовних науково-технічних текстів на українську мову.

Завданнями роботи є:

1. проаналізувати особливості науково-технічного жанру;
2. розглянути лексичні особливості науково-технічних текстів;
3. визначити основні труднощі при перекладі науково-технічних текстів;
4. вивчити вимоги, необхідні для досягнення адекватності перекладу науково-технічних текстів.

Наукова новизна полягає у вивченні та знаходженні нових способів та методів перекладацьких трансформацій в науково-технічних текстах, що пов'язано з виникненням або запозиченням все більш нових термінів і визначень, а також у вивченні та подоланні основних проблем, виникаючих в процесі перекладу.

Теоретичне значення - усі матеріали нашого дослідження можуть використовуватись у подальшому вивченні особливостей перекладу науково-технічних текстів в англійській та українській мовах.

Практичне значення - результати цього дослідження можуть бути використані на заняттях з теорії та практики перекладу та безпосередньо в процесі перекладу науково-технічних текстів.

Апробація - результати досліджування було представлено та опубліковано в збірнику тез доповідей студентів факультету грецької філології за результатом участі у декаді студентської науки.

Основною стилістичною рисою науково-технічної літератури є стислість викладення матеріалу та чіткість формулювань. Однією з головних відмінностей мови технічної літератури від мови художньої літератури є значна насиченість тексту спеціальними термінами, які часто відсутні не лише у звичайних, а й у термінологічних словниках [1:39].

Трансформація - основа більшості прийомів перекладу. Вона полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [2:38].

В своїй роботі я детальніше розглянула наступні перекладацькі трансформації:

- Конкретизація значення (The largest machine-building subsectors in terms of their employment are engaged in instrument-making and machine-tool construction. - Найбільші підсектори машинобудування, відносно до їх застосування, займаються виробленням приладів та верстатобудуванням.) [5:51].
- Генералізація (Workpiece sizes run the gamut from 305 x 914mm to 711 x 3048mm. - Розміри заготовок можуть бути від 305 x 914 мм до 711 x 3048 мм.) [4:24].
- Додавання слова (Crushers are deployed in drifts. - Дробарки використовуються при веденні горизонтальних розробок) [3:14].
- Вилучення слова (This is an apt remark to make. - Це є влучним зауваженням) [6:56].

- Перестановка слів (The mentioned above is not, however, so important. - Однак згадане вище не є таким важливим.) [6:83].

- Заміна слів (The fuel system is designed to store liquid gasoline and to deliver it to the engine cylinders in the form of vapor mixed with air. Система живлення призначена для заправки рідким паливом і подачі його в циліндри у вигляді суміші парів бензину з повітрям.) [7:11].

Отже, науково-технічний переклад займає особливе місце серед інших видів перекладу. Це положення впливає з інформативних характеристик технічних текстів і специфіки складових їхніх мовних засобів. Такими мовними засобами є терміни і сталі вирази та фразеологізми, які використовуються в науково-технічних текстах.

У процесі дослідження ми виявили, що собою являють лексичні, граматичні перекладацькі трансформації, переклад за допомогою заміни, перестановки та опускання слів, а також переклад науково-технічних текстів із прийомом лексичного доповнення.

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1.Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури/В.І.Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2002. - 562 с.
- 2.Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу / А. Я. Коваленко. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2004 — 284с.
- 3.Комісаров В.Н. Сучасне перекладознавство. Курс лекцій/В.Н.Комісаров. – М.: ЭТС, 2001. — 424 с.
- 4.Львовська З.Д. Теоретичні проблеми перекладу/З.Д.Львовська. – М.:Вища школа,1985. – 214 с.
- 5.Пумпянський А.Л. Читання та переклад англійської наукової та технічної літератури/А.Л.Пумпянський. – Мінськ: ООО «Попуррі»,1997. – 200 с.
- 6.Рецкер Я.І. Посібник з перекладу з англійської мови. Лексико-фразеологічні основи перекладу/Я.І.Рецкер-М.:Наука, 1974. – 274 с.

7. Чебурашкін Н.Д. Технічний переклад у школі: підручник/Н.Д.Чебурашкін; під ред. Б.Е.Беліцького – Москва, 1983. – 255 с.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Вікторія КОВАЛЬ (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто явище політкоректності, окремі випадки вживання політкоректних одиниць у промовах політичних діячів, види політкоректних одиниць, особливості перекладу лексичних та граматичних конструкцій політкоректно орієнтованих висловів політичних діячів.

Ключові слова: *політкоректність, евфемізм, толерантність, політкоректні одиниці, альтернатива, неконфліктне спілкування.*

The phenomenon of political correctness is examined in the paper, as well as politically correct units in the speeches of politicians, politically correct types of units, especially the translation of lexical and grammatical structures in the speeches of politicians.

Key words: *political correctness, euphemism, toleration, politically correct unit, alternative, non-conflict communication.*

В теперішній час в лінгвістичній науці спостерігається підвищений інтерес до висвітлення військових, міжнаціональних, міжетнічних, гендерних та інших конфліктів в мові виступів суспільно-політичних діячів, які звертаються до нас за допомогою ЗМІ. Феномен політичної коректності став невід'ємною частиною англomовної лінгвокультури, тому що політкоректність, будучи інструментом комунікативної стратегії поведінки, допомагає уникнути соціальних загострень та досягти безконфліктної атмосфери в суспільстві. Тому ця стаття присвячена дослідженню мовної специфіки феномену політкоректності і особливостям перекладу політично коректних текстів з англійської мови на українську [1].

Актуальність цього дослідження полягає в тому, що теорія політкоректності, поширена на території Західної Європи та США, запропонувала нейтральні відповідники до образливих мовних одиниць та

висловів. Це вимагає детального вивчення умов уживання або уникання політкоректних номінацій у сучасному публіцистичному дискурсі, що досі не було предметом системного аналізу. В науковій літературі немає єдиного підходу до аналізу політичної коректності. Оскільки політично коректна лексика і політично коректні конструкції характеризуються наявністю своєрідного прихованого змісту, вивчення даних одиниць є соціально значущим.

Об'єктом дослідження є випадки вживання політично коректних одиниць та конструкцій в текстах публічних виступів англomовних суспільно-політичних діячів, а також засоби їх перекладу на українську мову.

Предметом дослідження є особливості перекладу лексичних та граматичних конструкцій політкоректно орієнтованих висловів.

Мета дослідження полягає у вивченні політичної коректності як культурно-поведінкової і мовної категорії, проведення лінгвістичного аналізу текстів публічних виступів англomовних суспільно-політичних діячів і дослідження випадків використання політично коректної лексики і політично коректних структур.

Мова як дзеркало суспільного життя відображає процеси, що відбуваються у політичній, соціальній та культурній галузях. Зміни у житті суспільства неодмінно відбиваються у мові, обумовлюють її зміни – актуальним є поняття чемності та толерантності, ідея неконфліктного спілкування, оскільки в англomовному суспільстві широко поширеною є концепція політичної коректності, у відповідності до якої жодним чином не можна ображати представників будь-яких соціальних груп.

Особливе значення політкоректність має для перекладачів, які репрезентують увесь соціум і можуть викликати міжнародний скандал, образивши представників певної групи невірним вжитим словом. Слід уникати висловів, що ображають або принижують будь-яких осіб чи віддзеркалюють стереотипи, притаманні особам різних статей, особам, які у чомусь відрізняються від усіх інших членів суспільства [2].

У нашому дослідженні ми розглянули декілька основних видів політкоректності, а саме, расову, гендерну, соціальну. Ці види є найрозповсюдженішими у світі, тому саме вони, на нашу думку, потребують глибокого вивчення.

Нами було розглянуто окремі випадки вживання політкоректної лексики на матеріалі текстів виступів політичних (наприклад, у промовах Барака Обами та Дж. Буша-молодшого). Вищезазначені політичні діячі застосовували засоби збереження політкоректності за різними причинами. По-перше, щоб згладити негативну обстановку в суспільстві, не викликаючи паніки або бунту серед громадян. По-друге, щоб переконати громадян голосувати саме за цього кандидата (якщо мова йшла про передвиборчу кампанію). І, найважливіше, по-третє, щоб нав'язати саме свої ідеї щодо перебудови суспільства, глобальних соціальних змін, і т.д.

В ході дослідження ми встановили, що прийом «політично коректного» висловлювання може не тільки завуалювати справжній зміст промови, а й змодельовати сприйняття того, що відбувається оточуючими, зробивши потрібні оратору логічні і морально-етичні акценти.

Підводячи підсумок, необхідно підкреслити, що політична коректність – це один з потужних засобів протистояння вербальній агресії та збереження позитивного обличчя співрозмовника, що реалізуються в рамках стратегій ввічливості. До того ж, це сильний інструмент маніпуляції суспільною свідомістю.

Перспективність подальших досліджень полягає у детальному вивченні явища політкоректності на матеріалі німецької мови.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Лобанова Л.П. Новый стиль речи и культура поколения: политическая корректность: монография / Л.П. Лобанова. – М.: Изд-во МГУЛ, 2004. – 164 с.
2. Панин В.В. Политическая корректность в текстах mass media / В.В.Панин. – Language and Literature. – 2001. – №14.

МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Тетяна КУЦЕНКО (Маріуполь, Україна)

У тезах розглянуто комплексне дослідження медичної термінології як складової професійної термінології в англійській та українській мовах, проаналізовано поняття медичної термінології, обґрунтовано загальні особливості перекладу медичної термінології.

Ключові слова: *медична термінологія, термін, запозичення, медицина, аналог.*

Medical terminology as the part of professional terminology in the English and Ukrainian languages is examined in the thesis. The concept of medical terminology is analyzed and common characteristics of medical terminology translation are grounded.

Key words: *medical terminology, term, loan, medicine, analogue.*

Актуальність дослідження проявляється в тому, що запровадження нової української термінології у будь-якій сфері, зокрема, у сфері медицини, супроводжується рядом проблем. Зокрема, виділяється проблема перекладу та запозичення медичних термінів.

Об'єктом дослідження є медична термінологія як складова професійної термінології.

Предметом дослідження є особливості перекладу медичної термінології з англійської на українську мову.

Метою дослідження є виявлення особливостей перекладу медичної термінології.

Сучасна медична термінологія – це макротерміносистема, план змісту якої є різноманітним: морфологічні утворення і процеси, характерні для організму людини в нормі та при патологіях на різних стадіях їх розвитку; хвороби і патологічні стани людини; форми їх перебігу й ознаки, збудники і переносники хвороб; оперативні доступи і хірургічні операції; організаційні

форми надання лікувально-профілактичної допомоги населенню, прилади, інструменти та інші технічні засоби тощо.

В межах макротерміносистеми провідна роль належить таким підсистемам, як: 1) анатомічна й гістологічна номенклатура; 2) комплекс патолого-анатомічної, патолого-фізіологічної та клінічної терміносистеми; 3) фармацевтична термінологія [1: 24].

Так, медична термінологія – це система, яка об'єднує терміни фармацевтичних та біологічних дисциплін, значна кількість яких є іншомовного походження (переважно грецького і латинського).

Сьогочасні широко вживані медичні терміни можна класифікувати наступним чином: 1) терміни, які виникли ще в давньоанглійський англосаксонський період розвитку англійської мови і збереглися до сих пір, але в сучасному орфографічному оформленні; 2) грецькі та латинські терміни, які збереглися ще з часів древньої та середньовічної медицини; 3) сучасні інновації, які утворені за допомогою коренів та терміноелементів з класичних мов; 4) епонімічні номінації; різні торгівельні назви (переважно лікарських препаратів); 5) запозичення із різних сучасних мов; мовленнєві лексичні одиниці (медичного сленгу) та метафоричні назви; 6) аббревіатурні найменування [3: 153].

Дослідження складних утворень, що функціонують в мові медицини, не повинно обмежуватися лише вивченням їх структурного складу, семантики і умови вживання. Особливу увагу слід приділяти їх фонетичному оформленню. Для того, щоб добитися максимальної ефективності комунікації, необхідно не тільки володіти багатим словниковим запасом і доречно використовувати медичну термінологію, але і правильно вимовляти слова, уникаючи помилок в акцентними оформленні слів і фраз.

До проблем перекладу текстів медичного напрямку належать кілька факторів: значна кількість синонімів, широке використання аббревіатур і скорочень, постійне поповнення і розширення медичного вокабуляра, наявність «фальшивих друзів перекладача».

Таким чином, через розбіжності в синтаксичних, граматичних і морфологічних побудовах в англійської та української мов при перекладі термінів медичної галузі широко використовуються лексичні трансформації, серед яких виділяють генералізації, конкретизацію, прийом лексичних додавань, транскодування, калькування, описовий переклад [2: 317].

Підводячи підсумок, можна зазначити, що основними рисами терміна є стислість та однозначність. Проте однозначність не завжди проявляється у термінах, якщо вони використовуються в різних галузях науки чи техніки. Це зумовлено тим, що спеціалісти сприймають і застосовують їх з урахуванням своєї спеціалізації. Таким чином, один термін може мати кілька значень, що йде всупереч основному визначенню терміна. Отже, медицина – дуже широка, терміномістка та різностороння галузь для лінгвістичних праць та досліджень.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні особливостей перекладу медичної термінології у нових галузях знань медицини, її аналізі або при перекладі на інші іноземні мови (наприклад, німецьку).

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Петрова О. Б. Структурно-семантична характеристика медичної термінології та народних найменувань хвороб в українській мові: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / О. Б. Петрова – Харків, 1994. – 24 с.
2. Сапин М. Р. Анатомия человека: учебник для медицинских училищ и колледжей / М. Р. Сапин, Г. Л. Билич. – 2008. – 560 с.
3. Хацер Г. О. Особливості перекладу термінологічної лексики на прикладі текстів медичного спрямування // Філологічні науки / Г. О. Хацер. – Книга 3. – 2013 – С. 151-154.

ЛЕКСИКО – ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Юлія ПАХОМЕНКО (Маріуполь, Україна)

Стаття присвячена особливостям художнього перекладу з англійської на українську мову. Розглянуто поняття та особливості поетичного перекладу, різні погляди на цю проблему, труднощі при перекладі та адекватність перекладу.

Ключові слова: *художній переклад, проблеми перекладу, адекватність перекладу, аналіз, порівняння, міжкультурна комунікація, стилістика.*

The article is devoted to features of a literary translation from English into Ukrainian. The concept and features of poetry translation, various views on this problem, translation difficulties and adequacy of the translation are considered in the article.

Key words: *literary translation, translation problems, adequacy of the translation, analysis, comparison, cross-cultural communication, stylistics.*

Переклад посідає особливе місце в літературному процесі. Кожен вид літератури послуговується певним видом перекладу. Зокрема, художня література послуговується художнім перекладом. Художній переклад – один з найнаглядніших проявів міжлітературної (і певним чином міжкультурної) взаємодії. Він є важливою частиною національно-літературного процесу, оскільки виступає посередником між літературами, без нього неможливо було б говорити про міжлітературний процес у всій його повноті. Художній переклад – особливий вид перекладу. За визначенням Д. Дюришина «художній переклад – відображення думок і почуттів автора прозового або поетичного першотвору за допомогою іншої мови, перевтілення його образів у матеріал іншої мови» [2].

Актуальність дослідження зумовлена недостатнім вивченням особливостей перекладу українською мовою англومовних поетичних творів, а також сучасними вимогами до цих видів перекладу, коли йдеться про передачу не лише змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення стилістичних характеристик тексту.

Об'єктом дослідження є англومовні поетичні тексти.

Предметом дослідження є особливості перекладу англومовних поетичних творів українською мовою.

Мета роботи – дослідити особливості перекладу англомовних поетичних творів українською мовою

Методами дослідження є аналіз, синтез, порівняння. Матеріалом дослідження було обрано вірш «Ельдорадо» відомого американського письменника та поета Е. По та його переклади українською мовою, виконані П.А. Грабовським, А.В. Онишком, Л.М. Мосендзем, Г.П. Кочуром, Г.Л. Гордасевич та М.В. Стріхою.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що дана робота може становити певний внесок для розвитку теоретичних аспектів перекладознавства, зокрема жанрово - стилістичних теорій перекладу.

Практична цінність роботи визначається тим, що її результати можна застосовувати для розв'язання практичних проблем, пов'язаних з англо-українським перекладом, зокрема перекладом текстів різних стилів. Матеріал роботи може бути використаний при написанні рефератів, підготовці до практичних занять зі вступу до перекладознавства, теорії перекладу, спецкурсу із жанрових проблем перекладу, на заняттях з практики перекладу.

У ході дослідження проаналізовано поняття та особливості поетичного перекладу, розглянуто погляди на цю проблему, запропоновані Д. Дюришиним, О. Івасюком, В. Коптіловим, Ю. Левіним, Є. Еткіндом та іншими науковцями. З'ясовано, що художній переклад має справу не з комунікативною функцією мови, а з її естетичною функцією, оскільки слово виступає як «першоелемент» літератури. Це вимагає від перекладача особливої ретельності та ерудованості. В поетичному творі відображаються не лише певні події, а й естетичні, філософські погляди його автора, які або становлять струнку систему, або – суміш різних теорій.

Є.Г. Еткінд вважає, що мистецтво поетичного перекладу знаходиться у владі двох суперечливих тенденцій: з одного боку, перекладні вірші повинні справляти на читача безпосереднє емоційне враження, а з іншого, вони повинні вносити в літературу щось нове, збагачувати читачів невідомими до того часу поетичними образами, ритмами, строфами. В першому випадку вони покликані

пристосувати чуже мистецтво до сприйняття вітчизняного читача, в другому – розкрити перед читачем різноманітність мистецтва, показати йому красу відмінних національних форм, історичних нашарувань, індивідуальних творчих систем [3: 414].

Можна стверджувати, що поетичний твір – це єдність ідей, образів, слів, звукопису, ритму, інтонації, композиції. Не можна змінити один компонент, щоб це не вплинуло на загальну структуру твору. Зміна одного компоненту обов'язково спричинює зміну всієї системи.

Варто зазначити, що основними проблемами перекладу поетичних текстів є співвідношення контексту автора й контексту перекладача, проблема точності й вірності та проблема адекватності поетичного перекладу. Серед основних вимог, які повинен задовольняти адекватний переклад поезії, можна виділити точність, стислість, ясність та літературність. Перекладач, який працює з поезією, повинен знати «дев'ять заповідей»: 1) число рядків; 2) метр і розмір; 3) чергування рим, 4) характер переносу; 5) характер рим; 6) характер словника; 7) тип порівнянь; 8) особливі засоби; 9) переходи тону [1].

У ході дослідження проаналізовано українські переклади вірша «Ельдорадо» американського письменника Едгара По. Виявлено, що поезії Е. По є мелодійними та мають сильний емоційний вплив на читача. Характерними рисами його поезій є асонansi, алітерації, звукопис, звуконаслідування, звуковідтворення, звукові анафори, що необхідно зберігати при перекладі.

Можна стверджувати, що всі розглянуті сучасні переклади можна вважати більшою чи меншою мірою вдалимими. Як правило, вони створені в останні роки чи десятиліття, отже, відповідають основним вимогам поетичних інтерпретацій сьогодення. В них чимало цікавих, несподіваних знахідок, сміливих експериментів, продуктивних переосмислень, які засвідчують високий професійний рівень сучасної української школи перекладу.

Виконане дослідження відкриває можливості для подальшого аналізу перекладів поетичних творів письменника та поета Едгара По, спрямованого на створення загальної картини їх функціонування як засобів міжкультурної

комунікації; також дає змогу щодо виконання власного перекладу, аналізу та порівняння поезії Едгара По.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гумилев Н. С. Девять заповедей переводчика / Н. Гумилев // Антология английской поэзии. – М.: АРТ-ФЛЕКС, 2000. – С. 12-16.
2. Дюришин Д. Межлитературные формы художественного перевода / Д. Дюришин // Проблемы особых межлитературных общностей. – М.: Просвещение, 1993. – С. 234-239.
3. Эткинд Е. Г. Психопоэтика / Е. Г. Эткинд. — Спб.: Искусство-СПБ, 2005. — 704 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Ксенія ЮРКОВА (Маріуполь, Україна)

Тези присвячені визначенню поняття «суспільно-політична лексика», а також аналізу способів перекладу суспільно-політичної лексики з англійської мови на українську.

Ключові слова: *суспільно-політична лексика, перекладацькі трансформації, переклад, лексичні трансформації, граматичні трансформації.*

The paper is devoted to the definition of the concept of “socio-political vocabulary” as well as analysis of the translations methods of socio-political vocabulary from English into Ukrainian.

Key words: *socio-political vocabulary, translation transformation, translation, grammatical transformation, lexical transformation.*

Зміни в Україні та в світі завжди безпосередньо впливали на суспільно-політичний словник української мови. І чим інтенсивніше зміни у суспільно-політичній сфері, тим більш інтенсивні зміни лексики на кожному етапі її розвитку. Тож, з огляду на сучасний динамічний розвиток політичних процесів і суспільно життя як в Україні, так і в світі, проблема суспільно-політичної лексики та особливостей її перекладу стоїть досить гостро.

Дослідженням суспільно-політичної лексики займалися такі українські вчені як А.А. Бурячок, В.В. Жайворонок, А.В. Капуш, Т.П. Клімушенко, О.О. Мороз, І.В. Холявко.

Метою є дослідження та аналіз способів перекладу суспільно-політичної лексики з англійської мови на українську.

Суспільно-політична лексика відображує наявні події у соціальному, культурному, політичному, економічному житті країни, де використовується дана мова. До поняття суспільно-політичної лексики відноситься уся термінологія міжнародних відносин і світової економіки, реалії внутрішньополітичного і економічного життя даної країни, усі позначення пов'язані з політичним устроєм і суспільно-політичним життям інших країн.

Характерними ознаками суспільно-політичної лексики є те, що вона відображає актуальні поняття і явища суспільно-політичного життя країни і світу в цілому; у більшості випадків зрозуміла і близька учасникам поточних суспільних подій; має соціально-оціночний характер, ідеологізована; широко використовується у ЗМІ та публіцистиці [1].

Головне завдання перекладача — точно і цілісно передати зміст оригіналу, зберігаючи при цьому його стилістичні і експресивні особливості. Під «цілісністю» перекладу слід розуміти єдинство форми і змісту на новій мовній основі. Якщо критерієм точності є тотожність інформації, яка повідомляється на різних мовах, то цілісним (повноцінним і адекватним) можна визнати тільки такий переклад, який передає цю інформацію рівноцінними засобами.

Тож для того щоб досягти такої повноцінності і адекватності тексту під час перекладу суспільно-політичної лексики, перекладач може вдаватися до певних перекладацьких трансформацій. В залежності від характеру одиниць перекладаємої мови, перекладацькі трансформації розділяються на лексичні та граматичні. Крім того існують комплексні змішані лексико-граматичні та лексико семантичні види перекладацької трансформації. [2: 14-22].

В. Н. Комісаров поділяє перекладацькі трансформации на лексичні і граматичні. Крім того він визначає, що також існують комплексні лексико-

граматичні трансформації, у яких перетворення одночасно стосується лексичних і граматичних одиниць оригіналу, або є міжрівневим тобто здійснює перехід від лексичних одиниць до граматичних або навпаки. За В. Н. Комісаровим, основні типи лексичних трансформації включають в себе наступні перекладацькі прийоми: транскрибування і транслітерацію, калькування і лексико-семантичні заміни (конкретизацію, генералізацію, модуляцію). До найбільш поширених граматичних трансформацій належать: синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), членування речення, об'єднання речень, граматичні заміни. До комплексних лексико-граматичних трансформаций відносяться антонімічний переклад, експлікація і компенсація [3: 171].

Проаналізувавши вибірку суспільно-політичної лексики, ми дійшли висновку, що найбільш широко при перекладі використовуються методи лексичних трансформацій, а саме – калькування. Вони складають 60,2%. Далі йдуть лексико- семантичні – 13,5%, граматичні – 9%. Найменш поширеними виявилися лексико-граматичні тарнсформації – 4,5%.

Перспективою даної роботи є дослідження сообливостей перекладу та порівняння способів перекладу суспільно-політичної лексики у грецькій, англійській та українських мовах.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гейко Н.Р. Общественно-политическая лексика в публицистическом дискурсе / Н.Р. Гейко. – Вестник Челябинского государственного университета. 2013. №1(292). Вып. 73. – С. 194 - 197.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В.Н. Комиссаров. — М.: Высш. шк., 1990. — 253 с.
3. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. / Я.И. Рецкер. — М.: Р. Валент, 2007. — 244 с.

**ДВУЯЗЫЧНЫЕ СЛОВАРИ И ОСНОВНЫЕ ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ
ПОДХОДЫ В ИССЛЕДОВАНИИ ЛЕКСИКОЛОГИИ**

Артур ГОРОДОВЕНКО (Мариуполь, Украина)

У статті розглянута роль словників у духовному житті суспільства, в осмисленні культурної спадщини народу, так як в сучасному світі, зниження загального рівня мовної культури змушує особливо гостро усвідомити роль словника як найважливішого і незамінної допомоги, формує навички свідомого ставлення до своєї мови.

Ключові слова: словник, лексикологія, латинський, переклад, мова.

The role of dictionaries in spiritual life of society and comprehension of cultural heritage are examined in this paper, since in the modern world decrease of general level of language culture urges to comprehend importance of a dictionary especially sharply, as it forms skills of conscious attitude to the language.

Keywords: dictionary, lexicology, Latin, translation, language.

Словарь - это собрание слов (обычно в алфавитном порядке) с пояснениями, толкованиями или с переводом значений слов с одного языка на другой. Роль словарей в современном мире велика. Общая функция всех словарей - фиксация, систематизация, накопление и хранение знаний о мире и о национальном языке, передача этих знаний от поколения к поколению. Наука по составлению словарей, по собиранию и систематизации слов и фразеологических оборотов называется лексикографией, а ученые, занимающиеся составлением словарей - лексикографы.

Существуют сотни словарей различных типов, но мы рассмотрим двуязычные словари, т.к. чаще всего приходится обращаться к ним, без которых не возможно изучение любого языка.

Все лингвистические словари можно разделить на три типа в зависимости от количества представленных в них языков: одноязычные, двуязычные и

многоязычные. Последние два типа часто называют также переводными словарями [1: 81].

Переводной словарь — словарь, содержащий в сопоставлении слова одного языка и их переводные эквиваленты на другом языке (или на нескольких других языках, в таком случае переводной словарь является многоязычным).

Широкое поле работы для лексикографов образует создание двуязычных, или переводных словарей, практическую значимость и распространенность которых трудно переоценить. Основная задача словарей этого типа заключается в обеспечении понимания текста на иностранном языке, его перевода на родной язык. Российская лексикография (как и лексикография большинства развитых стран, активно участвующих в различных формах международного обмена) имеет богатую традицию составления двуязычных словарей. Среди англо-русских словарей наиболее известны два. Это: 1) Англо-русский словарь В.К. Мюллера, первое издание которого вышло в 1943; впоследствии словарь дважды перерабатывался, и последнее, 24-е его издание увидело свет в 1993. Затем он был радикально переработан коллективом под руководством Е.Б. Черкасской и выдержал уже несколько изданий под названием Новый англо-русский словарь. 2) Более полным по словнику является Большой англо-русский словарь в 2-х томах под ред. И.Р. Гальперина; его третье издание 1979 содержит около 150 тыс. словарных статей. Впоследствии было издано дополнение к этому словарю, а затем он был сильно переработан и значительно расширен, результатом чего стало появление в 1993 Нового большого англо-русского словаря под ред. Ю.Д. Апресяна, содержащего около 250 тыс. словарных статей [2: 16].

Что касается лексикографии, то некоторые специалисты считают, что - это не просто техника, не просто практическая деятельность по составлению словарей и даже не искусство, а самостоятельная научная дисциплина, имеющая свой предмет изучения, свои научные и методологические принципы,

свою собственную теоретическую проблематику, свое место в ряду других наук о языке [3: 34].

Как и всякая наука, лексикография имеет две стороны: научно-теоретическую и практически-прикладную. Первая ставит общие теоретические проблемы и работает над их решением. Вторая занимается непосредственно составлением словарей различных типов на базе теоретических решений основных проблем. Конечно, деление лексикографии на две части в высшей степени условно. Тем не менее, принципиальное разграничение двух сторон лексикографии чрезвычайно важно [4].

Являясь частью науки о языке, лексикография тесным образом связана с такими лингвистическими дисциплинами, как лексикология, семантика, стилистика, этимология, фонология и т.д. С этими дисциплинами лексикография имеет общую проблематику. Порой она использует результаты их исследований, а часто и опережает их в решении некоторых проблем. Таким образом, постепенно, шаг за шагом, лексикография оформляется в самостоятельную лингвистическую дисциплину, становясь равноправной среди других языковедческих наук [5].

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Моисеев М.В. Лексикография английского языка. Учебно-методическое пособие / М.В. Моисеев. – Омск: ОмГУ, 2006. –190 с.
2. Максимова В.И. Русский язык и культура речи / В.И. Максимова. – М.:Гардарики, 2001. – 413 с.
3. Гак В.Г. Лексикография//Лингвистический энциклопедический словарь / В.Г. Гак. – М.: Сов.энциклопедия, 1990. – С. 259 – 259.
4. Новый большой англо-русский словарь под общим руководством акад. Ю.Д. Апресяна (онлайн версия) <http://www.classes.ru/dictionary-english-russian-Apresyan-term-10983.htm>

5. В.С. Судзиков. Лексикография. Современные проблемы лексикографии в английском языке. (онлайн версия)
http://allbest.ru/languages/00333224_0.html

**ІСТОРИЯ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО СУТНОСТІ
ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ПРИСЛІВНИКА (НА МАТЕРІАЛІ
ІТАЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)**

Аліна ГРАЧОВА (Маріуполь, Україна)

У статті проаналізовані ключові лінгвістичні розробки українських та італійських мовознавців, де науково висвітлена тема становлення адвербативної системи двох мов, запропоновані підходи до тлумачення терміну «прислівник», виявлені базові граматичні і функційні особливості цієї лексико-граматичної категорії.

Ключові слова: *прислівник, адвербатив, лексико-граматична категорія, диференційна ознака, класифікація, семантико-синтаксична ознака*

There are analyzed in the paper the key linguistic elaborations of Ukrainian and Italian linguists where the subject of establishment of adverbial system in two languages is highlighted, the approaches to the interpretation of the term "adverb" are proposed, the basic grammatical and functional features of this lexical and grammatical class are revealed.

Key words: *adverb, lexical and grammatical class, differential feature, classification, semantic and syntactical characteristic*

У процесі дефініціювання прислівника і виокремлення його ключових диференційних ознак визначальним є констатування морфологічної, семантичної і синтаксичної значущості адвербатива у системі частин мов. Однак, не слід ігнорувати той безумовний факт, що, незважаючи на високий рівень розвитку лінгвістичної науки, термін «прислівник» наразі не набув об'єктивного і повного тлумачення. Саме необхідністю у систематизуванні

критеріїв філологічного осмислення адвербативної природи умотивована **актуальність** запропонованого дослідження.

Отже, **метою** даної наукової розвідки є стислий аналіз наукових розробок з історії становлення прислівника як морфологічної категорії в граматичній системі української та італійської мов.

Задля реалізації мети планується вирішити низку конкретних **завдань**: репрезентувати найбільш обґрунтований варіант тлумачення дефініції «прислівник»; оперуючи науковими дослідженнями українських та італійських науковців, виокремити концептуальні позиції мовознавців щодо функціонування адвербатива в межах лексико-граматичних класів слів.

Варто підкреслити, що появу терміну «прислівник» пов'язують із грецькою мовою, а першовідкривачами даної граматичної категорії номінують давньогрецького граматиста Діонісія Фракійського і давньоримського вченого Прісціана.

Розпочати аналіз української наукової думки щодо сутності прислівника необхідно з фундаментальної праці Мелетія Смотрицького, де вперше був ініційований процес експлікації адвербативної природи. Подальша еволюція національного мовознавства (особливо XVIII – XIX ст.) характеризується суперечливим характером інтерпретації терміну «прислівник» та різнобічністю поглядів у справі дослідження і розподілу даної категорії. Зокрема, М. В. Ломоносов, аналізуючи адвербатив, базувався на його семантиці, на відміну від прихильника синтаксичного плану А. О. Барсова. Ф. Миклошич і Ф. І Буслаєв є авторами досить радикальних теорій класифікації адвербативів: перший лінгвіст відносив їх до окремої категорії «часток», а його колега був націлений включити до прислівникової категорії частки і прийменники. С. Т. Аксаков вирішив позбавити адвербатив статусу частини мови, обґрунтувавши це синтаксичною сутністю прислівника. Концептуальну значущість у справі всебічного дослідження адвербатива має лінгвістична теорія О. О. Потебні, що номінував ключовими функціями прислівника його здатність бути обставиною і виражати ознаку ознаки. Зауваження

В. В. Виноградова щодо невідмінюваності адverbативів, їх продуктивній комбінації з дієсловами, іменниками або іншими прислівниками та фігуруванні в ролі «якісного означення або обставинного відношення» є, безумовно, справедливим» [5: 273]. Період з другої пол. XX – поч. XXI ст. в українській лінгвістиці позначається інтенсифікацією наукової думки, ілюстрацією чого є глибинні дослідження прислівника в морфологічному, словотвірному і синтаксичному аспектах. Зокрема, у своїй цілісній філологічній розвідці І. К. Білодід презентував детальну авторську характеристику адverbатива, яскраво доповнену синтаксичною класифікацією цієї частини мови. Безперечно, заслуговує на увагу лінгвістична розробка М. А. Жовтобрюха і Б. М. Кулика, де мовознавці, дефініціювавши аналізований термін, продемонстрували принцип розподілу прислівників за семантико-синтаксичними ознаками, охарактеризували процес адverbіалізації і наголосили на виокремленні категорії стану. Автори «Теоретичної морфології української мови» І. Р. Вихованець і К. Г. Городенська зробили акцент на периферійності прислівника і синтаксичній природі його базових функцій. Українські мовознавці глибиною дослідили дериваційні процеси, що призводять до утворення адverbатива, номінували безкатегорійність і незмінність його фундаментальними граматичними характеристиками.

Зважена об'єктивна оцінка філологічних здобутків італійських вчених неможлива без урахування негативного впливу тривалих політичних трансформацій, що гальмували формування лінгвістичної «єдності». Саме тому процес систематизації наукових доробків мовознавців Італії можна справедливо вважати досить важким завданням і справжнім викликом. Варто відмітити, що найбільш дієвим і плідним періодом еволюції лінгвістичної думки у цій країні є, безумовно, XIX століття, коли вчені піддавали глибинному аналізу лексико-граматичну категорію прислівника. Зокрема, заслуговують на увагу роботи Фердинандо Беллісомі, де автор, наголосивши на значущості формального аспекту дослідження адverbатива, виокремив базові морфологічні, орфографічні, синтаксичні особливості італійського і латинського прислівника

у порівняльному контексті. Неможливо оминати увагою лінгвістичну розробку Мікеле Понца, що, оперуючи діалогічною формою інформування, здійснив детальний ілюстрований аналіз адвербатива, класифікуючи його за формою і розповсюдженням. Автор комплексного наукового осмислення прислівника Джованні Герардіні, вказав, що, комбінуючись із різними граматичними категоріями, адвербатив стає носієм «нових ідей або обставин» [11]. Виокремлення базових функцій прислівника і його систематизація за семантичним наповненням і змістом стало основою лінгвістичного дослідження Леопольдо Родіно. Розробником сучасної фундаментальної лінгвістичної роботи, реалізованою на базі італійської мови, є Лука Серіанні. Науковець номінував адвербатив «семантичним модифікатором», обґрунтовуючи це функціональним значенням, багатоскладовою диференціацією і варіативністю інформативних відтінків даної частини мови.

Отже, враховуючи численність і різноманітність наукових розвідок, присвячених статусу прислівникової категорії в італійській та українській граматичних системах, аналіз адвербатива з різних позицій є досить перспективною темою для опрацювання.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Аксаков К. Несколько слов о нашем правописании / К. Аксаков. – М.: К. С. Аксакова сочинения филологические, 1875. – 406 с.
2. Барсов А. Российская грамматика Антона Алексеевича Барсова / А. Барсов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 776 с.
3. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / [під заг. ред. І. Білодіда]. – К.: Наукова думка, 1969. – 588 с.
4. Буслаев Ф. И. Историческая грамматика русского языка / Ф. И. Буслаев. – М.: Учпедгиз, 1959. – 623 с.
5. Виноградов В. Русский язык: Грамматическое учение о слове / В. Виноградов. – М.: Высшая школа, 1986. – Изд. 3. – 639 с.
6. Вихованець І. Теоретична морфологія української мови / І. Вихованець, К. Городенська. – К.: Унів. Вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с.

7. Жовтобрюх М. Курс сучасної української літературної мови: підруч. для філол. ф-ів пед. ін.-ів. / М. Жовтобрюх, Б. Кулик. – К.: Вища школа, 1972. – Ч. 1. – 402 с.
8. Потебня А. Из записок по русской грамматике / А. Потебня. – М.: Учпедгиз, 1968. – Т. 3. – 552 с.
9. Bellisomi F. Gramatica della lingua italiana del canonico Ferdinando Bellisomi / F. Bellisomi. – Torino: Presso la tipografia Canfari ed il libraio Giuseppe Ignazio Reviglio e figlio, 1837. – 414 p.
10. Bellisomi F. Grammatica delle due lingue italiana e latina compilata e proposta per uso de'ginnasj della Lombardia dal canonico Ferdinando Bellisomi / F. Bellisomi. – Milano: Coi tipi di Giuseppe Pogliani, 1824. – 432 p.
11. Gherardini G. Appendice alle grammatiche italiane dedicata agli studiosi giovanetti da Giovanni Gherardini / G. Gherardini. – Milano: Dalla stamperia di Paolo Andrea Molina, 1847. – 644 p.
12. Ponza M. Della grammatica della lingua italiana / M. Ponza. – Torino: Presso Gaetano Balbino, 1834. – 432 p.
13. Rodinò L. Grammatica novissima della lingua italiana di Leopoldo Rodinò / L. Rodinò. – Napoli: Presso Giuseppe Margheri editore, 1863. – 278 p.
14. Serianni L. Italiano / L. Serianni, A. Castelvechi. – Milano: Garzanti Libri s.p.a., 2000. – 610 p.
15. Смотрицкий М. Грамматіки славенскія правильное синтагма: Факсимільне видання 1619 року. – К.: Наукова думка, 1979. – 502 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/smotrgram/sm.htm>

**АСПЕКТИ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ (НА МАТЕРІАЛІ
ДВОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ)**

Ірина КЛИМЕНКО (Кривий Ріг, Україна)

У статті розглядаються особливості передачі англійських та українських фразеологічних одиниць у перекладних словниках. Викладено підходи до аналізу мовного матеріалу в порівняльному мовознавстві та у

перекладознавстві, виділено основні прийоми передачі фразеологізмів у лексикографічних джерелах.

Ключові слова: *фразеологічна одиниця, лексикографія, порівняльна лінгвістика, словникова помітка, перекладацька трансформація.*

The paper studies the peculiarities of translating English and Ukrainian phraseological units in bilingual dictionaries. It deals with the analysis of the units under study in comparative linguistics and in translation, it describes the major translation techniques in the field of phraseology.

Key words: *phraseological unit, lexicography, contrastive linguistics, dictionary labels, translation transformation.*

Фразеологічна лексикографія, зокрема двомовна та багатомовна, має тісний зв'язок з порівняльним мовознавством та теорією перекладу, що займаються обґрунтованим зіставленням мов [4; 5; 7]. Спільним для них є те, що процес перекладу за своїм характером аналогічний процесу порівняльного аналізу. Так, у порівняльному мовознавстві та в перекладознавстві використовуються схожі за соєю суттю операції. Основна відмінність порівняльного мовознавства і перекладу в тому, що порівняльне мовознавство досліджує значення, порівнює систему з системою, а переклад - смисли.

Отже порівняльне вивчення мов є базою для лінгвістичної теорії перекладу, а вони, у свою чергу – основою для перекладу у лексикографії. Тому способи словникової передачі англійських фразеологізмів українською мовою або українських англійською є основним аспектом фразеологічної лексикографії. Переклад стійких сполучень взагалі має певні труднощі, часом значні. Це пов'язано з тим, що чисельні стійкі сполучення є яскраво образними, емоційно насиченими одиницями. Можна виділити декілька способів їх перекладу як з англійської на українську, та і з української на англійську, що допомагає виявити спільні та відмінні риси. Серед способів міжмовної словникової передачі фразеологічних одиниць [1; 2; 3; 6] можна виділити наступні:

Моноеквівалентний переклад, під яким розуміється переклад стійкого сполучення єдиною можливою відповідністю – моноеквівалентом. Моноеквівалентні переклади можна підрозділити на дві групи: абсолютні моноеквіваленти та відносні моноеквіваленти.

а) Абсолютні моноеквіваленти. Українські моноеквіваленти англійських фразеологізмів та англійські українських співпадають з ними у всіх відношеннях – за граматичною структурою, за лексичним складом, за значенням і за образністю, якщо така мається, наприклад: *to cast a glance (look)* “кинути погляд”; *умити руки* “to wash one’s hands”.

б) Відносні моноеквіваленти. Українські відносні моноеквіваленти англійських фразеологізмів, повністю співпадаючи за значенням та стилістичним забарвленням, все ж відрізняються від них. Ці відмінності можуть бути граматичними, в образних, лексичними, наприклад: *from head to foot* “з голови до ніг”; *to say to somebody’s face* “сказати у вічі”. Аналогічні відмінності спостерігаємо також при перекладі фразеологізмів з української на англійську мову: *вішати носа* “to look down in the mouth”; *вставати перед очима* “to raise in one’s mind”; *золоті руки* “clever fingers”.

Вибірковий переклад, або переклад стійких сполучень слів за допомогою одного з фразеологічних синонімів, тобто синонімів, що є фразеологізмами. Вибір того чи іншого синоніма зумовлюється характером вихідного словосполучення і контекстом, в якому воно вживається. Розглянемо такі приклади: *It’s a poor heart that never rejoices*: Хто вміє веселитися, той горя не боїться. Після грози – відро, після горя – радість. *Він за словом у кишеню не полізе*: He is never at a loss for words. He has a ready tongue.

Вільний переклад, що застосовується у випадках відсутності прямого еквівалента стійкого сполучення. Можливі два типи вільного перекладу: калькування та описовий переклад.

а) Калькування – дослівний переклад без порушення граматичних, семантичних та стилістичних норм мови, на яку здійснюється переклад. Воно вживається у тих випадках, коли у мові, на яку перекладають, еквівалента

немає, а дослівний переклад, особливо метафоричний, буде досить зрозумілим. Наприклад: *the tail wags the dog* “хвіст махає собакою” (підлеглий командує начальником); *the iron heel* “залізна п’ята” (імперіалізм).

б) Описовий переклад – це переклад шляхом розкриття поняття, коли фразеологізм перекладається вільним словосполученням або реченням. Наприклад: *to pay through the nose* “платити шалені гроші”; *людина кров з молоком* “full of health, with rosy cheeks”.

Вищезазначені способи словникової передачі стійких сполучень не є готовими рецептами, не вичерпують усіх можливостей, що зумовлюються контекстом, а самі сполучення можуть стати об’єктом творчості перекладача.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Англо-русский фразеологический словарь / Сост. А.В.Кунин. - М.: Русский язык, 1984. - 942 с.
2. Англо-український фразеологічний словник / Укл. К.Т.Баранцев. – К.: Знання, 2006. – 1056 с.
3. Катцер Ю. Письменный перевод с русского на английский / Ю.Катцер, А.В.Кунин. – М.: Высшая школа, 1964. – 408 с.
4. Кочерган М.П. Основы зіставного мовознавства / М.П.Кочерган. – К.: Академія, 2006.– 424 с.
5. Ступин Л.П. Лексикография английского языка / Л.П.Ступин. – М.: Высшая школа, 1985. – 167 с.
6. Komissarov V.N. A Manual of Translation from English into Russian / V.N. Komissarov, A.L.Koralova.– М.: Vysshaya Shkola, 1990. – 127 p.
7. Howarth P. Phraseology in English learning and dictionary making / P.Howarth. – Tübingen: Niemeyer, 1996. – 215p.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 ГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

Єльцова С.

КОНТАМИНАЦІЯ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ СПЕЦІФИЧНИХ ЛЕКСИЧНИХ
ІННОВАЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКО-МОВНИХ ПУБЛІЦІСТИЧНИХ
ТЕКСТІВ) 4

Рудницька Г.

МОВНИЙ ВИМІР СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ 7

Смирнова М.

КВАНТАТИВНИЙ АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСКУРСИВНИХ СТРАТЕГІЙ І
ТАКТИК У ПРАВОСЛАВНІЙ ПРОПОВІДІ ХХ СТОЛІТТЯ (НА МАТЕРІАЛІ
БЛИЗЬКО- І ДАЛЕКОСПОРІДНЕНИХ МОВ) 10

Собокар І.

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО САТИРИЧНОГО ЖУРНАЛУ «ПЕРЕЦЬ» 13

СЕКЦІЯ 2 КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Губська Н.

КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ЗАСАДИ СЕМАНТИЧНОЇ ТИПОЛОГІЇ
ПАРЕМІЙ ІЗ ЗООМОРФНИМ КОМПОНЕНТОМ 16

Дика К.

СЕМАНТИКА ІЗОМОРФНИХ ІДІОМ З АНІМАЛІСТИЧНИМ
КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ 19

Ісікова А.

ПАРЕМІОЛОГІЧНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ ЖІНКА НА МАТЕРІАЛІ
УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ 22

Косей І.

*ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗНОГО КОМПОНЕНТУ КОНЦЕПТУ
КОХАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ
МОВ)* 26

Пилипшанова К.

*ЕТНОЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ УНІВЕРСАЛІЇ
СЕМАНТИКИ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ
АНІМАЛІСТИЧНИХ ПРИСЛІВ'ІВ)* 29

Рожкова В.

*КАТЕГОРІАЛЬНИЙ СТАТУС ПАРЕМІЙ В АСПЕКТІ ДИСКУРСИВНО-
ПРАГМАТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ* 32

Руденко М.

*ВАРІЮВАННЯ ПАРЕМІЙ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА
ЕТНІЧНОМАРКОВАНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПАРЕМІОФОНДУ* 35

Шарунова А.

АНГЛОМОВНІ ВЕЛЕРИЗМИ: ТЕМАТИКА (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ) 38

Шпак С.

*ЕТНОЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ
ПРОВЕРБАЛЬНИХ ПОРІВНЯНЬ З АНІМАЛІСТИЧНИМ
КОМПОНЕНТОМ* 41

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Vasylenko A.

THE DIFFERENCES BETWEEN COMMON AND LITERARY TRANSLATIONS 44

Гавенко О.

LA COMPONENTE EMOTIVA NELLA TRADUZIONE DELLA POESIA 47

Дацер Е.

*ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПЕРЕВОД – ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ
ОБРАЗОВ МИРА* 51

Семенова О.	
<i>СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ</i>	54
Tsyrorenko L.	
<i>LA TRADUZIONE: SFIDE E PROBLEMATICHE</i>	57
Акініна Т.	
<i>СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ</i>	61
Войтенко Г.	
<i>ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГЕНДЕРНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У ГАЗЕТНИХ ТА РЕКЛАМНИХ ЗАГОЛОВКАХ</i>	65
Ворончук П.	
<i>ЗАСОБИ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОЛОРИТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ</i>	68
Зайцева А.	
<i>ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ</i>	71
Іванова В.	
<i>ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ</i>	75
Качура Д.	
<i>ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ</i>	78
Коваль В.	
<i>ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ</i>	82
Куценко Т.	
<i>МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ</i>	85
Пахоменко Ю.	
<i>ЛЕКСИКО – ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ</i>	87
Юркова К.	
<i>ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ</i>	91

СЕКЦІЯ 4

ДВОМОВНІ СЛОВНИКИ ТА ПИТАННЯ ЛЕКСИКОГРАФІЇ

Городовенко А.

*ДВУЯЗЫЧНЫЕ СЛОВАРИ И ОСНОВНЫЕ ТЕОРИТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ В
ИССЛЕДОВАНИИ ЛЕКСИКОЛОГИИ* **94**

Грачова А.

*ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО СУТНОСТІ ЛЕКСИКО-
ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ПРИСЛІВНИКА (НА МАТЕРІАЛІ ІТАЛІЙСЬКОЇ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)* **97**

Клименко І.

*АСПЕКТИ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ (НА МАТЕРІАЛІ
ДВОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ)* **101**

Збірка матеріалів міжвузівського круглого столу

**«Актуальні проблеми міжкультурної комунікації,
перекладу та порівняльних студій»**

У збірці публікуються праці українською, англійською, російською та італійською мовами.

Технічний редактор:

Шарунова А.В.

Комп'ютерна верстка:

Шарунова А.В.